Արտարաս
SARDARABAD

BUENOS AIRES
AÑO XIII
Nº 460
Miércoles
21
de octubre
de
1987

FIEL EXPRESION DEL PENSAR DEMOCRATA LIBERAL DE LAS COLECTIVIDADES ARMENIAS DE SUDAMERICA
PRIMER PERIODICO ARMENIO DE SUDAMERICA IMPRESO EN SISTEMA OFFSET

Arribó a Buenos Aires Vaché Ghazarian, Secretario de O.D.L.A.

Por invitación del Consejo Regional Sudamericano de la Organización Demócrata Liberal Armenia, se encuentra en Buenos Aires el señor Vaché Ghazarian, Secretario Ejecutivo del Consejo Central de O.D.L.A., en Líbano, quien se encuentra en Buenos Aires para participar de la 10ª Reunión Regional Sudamericana de la Organización.

Nacido en Alepo, el señor Ghazarian, cursó estudios en el colegio de *U.G.A.B.* de la misma ciudad, continuando luego sus estudios en la Universidad de Erevan y graduándose en Filología, Idioma Armenio y Literatura, recibiendo el doctorado en la misma Universidad.

Aparte de su cargo de Secretario Ejecutivo, es editor del mensuario literario Shirak y Director del Instituto de Armenología Huisisian de U.G.A.B., en Líbano. Asimismo, es autor de numerosos libros de literatura armenia.

A su llegada, el señor Ghazarian fue recibido en Ezeiza por miembros de la Asociación Cultural Tekeyan, siendo agasajado por la noche con una recepción.

Dr. Nubar Berberian: 45 años en O.D.L.A.

Con una recepción y cena en el Sheraton Commandor Hotel de Cambridge, MA., fue homenajeado en los Estados Unidos el doctor Nubar Berberian, miembro veterano de O.D.L.A. y por largo tiempo editor de varias publicaciones de la entidad en América y Canadá.

En este acto, fue maestro de ceremonias el Dr. Kevork Keshishian, Presidente del Comité de Distrito, quien invitó a amigos y colegas del homenajeado a expresar sus congratulaciones y buenos deseos con motivo del retiro del Dr. Berberian, tras 45 años de servicios.

La mesa fue bendecida por el Rev. Papken Maksoudian. Luego, hablaron el Dr. Zareh Demirjian, Dr. Armen Demirjian, el editor de Baikar, Krikor Keusseyan, el editor de Armenian Mirror-Spectator, Ara Kaloydjian, el Dr. Hovig Goudsouzian, el Rev. Papken Maksoudian, el Rev. Krikor Maksoudian, la señora Cecile Keshishian, señores Kachadour Pilibosian, Hampartzoum Berberian, el director ejecutivo de la Asociación Baikar, Mihran Minassian, y el Presidente del Comité de NAASR, Manoog Young.

Asimismo, se recibieron mensajes de congratulación y buenos deseos de Yervant Azadian, de Detroit y de Arto Basmadjian, de Montreal (Canadá), así como del Rev. Dajad Davidian, pastor de la Iglesia Armenia St. James, de Watertown.

En sus palabras de agradecimiento, el doctor Berberian se refirió a su paso, a lo largo de más de 4 décadas, como editor de **Arev**, en el Cairo; **Abaka**, en París; **Nor-Or**, en Fresno (California), **Baikar**, en Watertown; y como Secretario Ejecutivo de O.D.L.A. en el Cairo, en París y en los Comités de América y Canadá.

Finalmente, expresó su reconocimiento a los organizadores de la recepción.

Documento gráfico de la bendición de la Iglesia de la Madre de Dios

Oportunamente dimos cuenta de la Bendición de la Iglesia de la Madre de Dios, que S.S. Vazken I° realizara el 19 de setiembre pasado como uno de los actos celebratorios de su 79° cumpleaños. Como se recordará, dicha Iglesia, en Echmiadzin, fue donada por los esposos Vahé y Doris Tchinnosian.

Hoy, merced a la gentileza del señor Haroutiun Sarafian, podemos ofrecer a nuestros lectores dos fotografías que son documentos gráficos de este acto pontifical.

En la primera de estas fotos podemos ver, de izq. a derecha a Monseñor Mesrob Krikorian, Monseñor Shenork Kaloustian, señora Diana Tchismechian señora Doris Tchinnosian, S.S. Vazken I°, señora Sonia Kherlakian, Monseñor Dirán Nersoyan.

En cuanto a la segunda fotografía, ella nos muestra a S.S. encaminándose hacia la bendición pontificia del templo, acompañado por la benefactora señora Doris Tchinnosian, en una procesión en la que acompañan eclesiásticos, autoridades y fieles.





De N.A.A.S.R. Newsletter - U.S.A.

Armenios en Holanda desde el tiempo de las Cruzadas

De acuerdo con los manuscritos latinos, un armenio llamado Servatius, o Servais, visitó las tierras bajas en el siglo IV, predicando el cristianismo acompañado de algunos milagros, y está enterrado en Holanda. Aparte de esta primera referencia no existe información sobre relaciones armenio-holandesas, en las sucesivas centurias, hasta el período de las Cruzadas cuando los holandeses, conjuntamente con otros europeos, tomaron contacto con los pueblos de Medio Oriente.

En Cilicia, en este período, los armenios tuvieron el dominio de las rutas navegables, los puertos de mar, e hicieron frecuentes viajes a los pueblos europeos, incluyendo los Países Bajos. Aparte del trato comercial, los barcos armenios transportaron algunos inmigrantes de esa nacionalidad a los puertos europeos, especialmente en el período de caos que siguió a la caída del Reino armenio de Cilicia. Los Armenios fueron desembarcados en Grecia, Italia, Francia, España y en el lejano Norte de Holanda. Aquí la información cuenta que los Armenios se instalaron en los Países Bajos alrededor del siglo XII.

Se dice que los comerciantes armenios llevaron perlas y diamantes a Holanda en los años 1560-1565. Algunos Armenios que fueron desalojados de sus hogares en Julfa por Shah Abbas, en 1605, se asentaron en Holanda.

Impresores armenios se establecieron en Amsterdam en el siglo XVII y fomentaron la armenología en los Países Bajos con la publicación del Primer Mapa Armenio ("Universal Map") en 1695, así como una "Historia de los Armenios" escrita por Mov-

(continúa pág. 6)

Editorial

A cultura armênia

Neste mês de outubro, nós da União Geral Armênia de Beneficência, prestamos nossa homenagem a Cultura Armênia, que é base de nossa nação, a representação de nossa civilização, a concretização de nossas vivências, desejos, sonhos, não só da mente como também do espírito. Tudo isso expressado por meio **da língua, das artes, da fé e das realizações de vida de nosso povo.**

Assim, podemos afirmar com certeza que a cultura armênia não é somente a expressão do mundo espiritual e intelectual de nosso povo, mas também a pedra fundamental do glorioso edifício de nossa nação, a fortaleza de nossa existência e a fonte que mantém a nossa vitalidade, pois um povo sem cultura desaparece sem deixar vestígios. E, a perseverança e o amor do armênio pela sua cultura constituiram um meio de auto-conservação e sobrevivência.

Tome um punhado de armênios, tire-os de sua terra natal, acomodeos num meio totalmente estranho e, em pouco tempo, poderá comprovar que esses armênios não só se firmaram ao redor de entidade, fundações ou organizações culturais, políticas, beneficentes ou esportivas, como também ereguram uma igreja, uma escola, e a inevitável imprensa, seja ela um periódico ou uma audição radiofônica.

Certas de seu importante papel e de suas funções, todas as entidades armênias são grupos que divulgam e que enriquecem algum campo de nossa cultura. Elas são organizadas de modo a dar forma a nossa individualidade nacional, fortificar as nossas raízes, nutrir nossos ideais e nos educar com o espírito de que temos uma nação.

Para que estas entidades possam trabalhar e atingir os seus ideais, são auxiliadas pela imprensa armênia que não é somente um meio para a divulgação de informações, mas também, e especialmente, como um instrumento de defesa do caráter nacional. Como a certeza de seu papel, a imprensa, e especialmente a imprensa armênia da Diáspora é a fonte da força viva da intelectualidade moral e nacional, para despertar o sentimento de armenidade no povo armênio.

E necessário que os periódicos se convertam no amigo inseparável do lar armênio dando ao homem uma educação moral, intelectual e nacional, enriquecendo a sua alma, pois a casa é a primeira escola do ser vivo, é a primeira fonte de sabedoria. E no lar armênio que a criança recebe junto a educação intelectual, moral e física, a educação nacional armênia. E aí que ela começa a aprender nossa língua, nossas glórias e costumes, nos**sas festividades nacionais e religiosas, bem como as nossas tradições.**

A família é o centro fundamental e principal da sociedade nacional e humana, a família armênia é a miniatura da nação armênia. Sem uma boa família não é possível ter uma boa nação, sendo o inverso também verdadeiro. Assim, uma está condicionada a outra e uma depende da outra. Se desaparecer a família armênia, desaparece também a nação armênia.

Mas, para o enraizamento desta família é necessário a fé, e, a Igreja é a nossa riqueza milenar, cuja principal função é dar alimento espiritual ao nosso povo. Isto porque, durante séculos, para o armênio que não tinha governo, nem estado, ela foi o seu governo espiritual organizando ou promovendo atividades educacionais, culturais, espirituais, políticas e nacionais, preservando tudo o que hoje conhecemos e veneramos.

A maior herança que recebemos - o alfabeto armênio - é um presente da Igreja para a armenidade, por intermédio do padre Mesrob Machdotz, que criou os primeiros símbolos, e sob a luz deste tesouro incalculável nasceu o nosso Século de Ouro (século V).

A Igreja Armênia que foi como uma mãe nutrindo nossos espíritos, com o passar dos séculos continua nos dando inspiração para renovarmos a nossa fé cristã e rearmarmos nossa luta espiritual.

Com este raciocínio provamos que a igreja é o último, e ao mesmo tempo o primeiro elo da união, pois a partir dela se começa toda a engrenagem novamente. Assim, esta corrente formada é a cultura armênia.

Com. José Distchekenian: Exemplo de fe e dignidade

No próximo dia 23 de outubro, as 20horas, na Igreja Apostólica Armênia São Jorge, será celebrada a missa de 40º dia em memória do COM. JOSE DISTCHEKENIAN, que faleceu em São Paulo, no último dia 14 de setembro. Como última homenagem, publicamos, a seguir, uma síntese da vida deste inesquecível compatriota, discípulo de S. Nercés Chnorali, cujo inesperado afastamento enlutou toda nossa coletividade.

José Distchekenian foi o terceiro filho do casal Agop e Vartanoush. Nasceu em Marach, em 13 de junho de 1920, onde viveu até 1928, quando a família emigrou para a América. Além do filho José, o casal Agob e Vartanoush tinha mais cinco filhos: Zabel, Garabed e Zaven (já falecidos) e Benjamin e Azniv.

Com disposição para enfrentar o desafio de viver em um país distante, a família chegou ao Brasil onde encontrou a paz e conseguiu prosperar, porém, jamais esquecendo suas raízes e, ainda que distantes da Mãe -Pátria, souveram preservar o idioma, a religião, as tradições e o espírito de armenidade.

Para José, a disposição para o trabalho despertou muito cedo. Com apenas 8 anos de idade, juntamente com o irmão Garabed, ele vendia jornais no Centro de São Paulo; posteriormente, vendia nas feiras livres os sacos de papel executados manualmente pela Sra. Vartanoush, os quais eram usados pelos feirantes como embalagem.

Foi com base nessa experiência que José Distchekenian decidiu iniciar atividades no ramo de embalagem. Hoje, duas sólidas empresas representam o sucesso que ele alcançou com muito esforço e trabalho: a Ind. e Com. Irmãos Distchekenian e a Ind. de Celulose e Papel Bandeirantes.

Aprendeu a gostar do Brasil e sempre demonstrou reconhecimento a nação que o acolheu juntamente com sua família e lhe proporcionou condições para progredir. No entanto, jamais esqueceu sua origem Armênia. Com carinho e dedicação sempre atuou junto a coletividade, estando presente não só com doações, mas principalmente com dinamismo, liderança e empenho nas atividades em pról da armenidade.

Durante 40 anos foi membro atuante da diretoria do Conselho Administrativo Central da Comunidade Apostólica Armênia órgão que presidiu durante 8 anos (1975 a 1983). Foi durante esse período que liderou um processo de renovação envolvendo principalmente a Igreja Apostólica e o Externato José Bonifácio; este movimento proporcionou a comunidade um dinamismo surprendente e muito positivo para a preservação da fé e da cultura armênia.

Um dos fatos marcantes ocorrido durante a gestão do Com. Distchekenian a frente do Conselho Administrativo Central da Comunidade Apostólica Armênia foi a criação da Prelazia, no ano de 1983, tendo como Prelado Titular o Bispo Datev Karibian. Também durante a gestão, ele liderou a campanha para reforma de toda a parte externa da Igreja Apostólica Armênia.

Simpatizante da Sociedade Beneficente e Cultural Marachá, o Com. José Distchekenian foi benemérito desta entidade e a presidiu de 1973 a 1979, realizando um trabalho dignificante, que e fez merecedor do título de Presidente de Honra.

Foi sócio colaborador da União Geral Armênia de Beneficência - UGAB. Apartidário e com profundo senso de justiça, em nenhuma hipótese se omitia quando os assuntos tratados diziam respeito a coletividade e a Pátria Armênia. Assim, foi figura atuante no movimento reivindicatório que denominou a Praça Armênia e também, no que resultou na denominação de "Armênia" a uma das estações do Metrô paulistano.

Com o dom da sabedoria, o Com. José Distchekenian demonstrava uma preocupação muito grande com a formação das futuras gerações de armênios. Em 1972 ele instituiu o "Prêmio Vartanoush Distchekenian", oferecido ao formando descendente de armênio, que em nível universitário mais se destacasse. O prêmio despertou grande de interesse e foi oferecido em 1972 para a área de Medicina; em 1973 para engenharia e em 1974 para direito. Após os três anos, passou a ser oferecido ao melhor aluno diplomado a cada ano no Externato José Bonifácio,

(continúa pág 4)

Notas Sociais

Casamentos

• **Joaquim Egídio Régis,** filho de Casemiro e Emília Régis, e **Raquel Mikaelian,** filha de Kirkior, 1º Tesoureiro da UGAB, e Clara Mikaelian, membro do Departamento Feminino, pelo casamento realizado no último dia 5 de setembro. A união foi celebrada pelo Bispo Datev Gharibian e Padre Boghos Baronian, tendo por padrinhos Juarez Régis e Ana Clara Mikaelian. Após a cerimônia os noivos receberam os convidados em uma recepção íntima no Guarujá.

Breve restabelecimento

• A Diretoria Central da UGAB através do seu Informativo Iris deseja um pronto restabelecimento ao seu presidente, **Zaven Der Haroutiounian,** e um breve regresso as suas atividades normais, após ter se submetido, no último dia 12 de setembro, a uma pequena cirurgia.

1929 - CORO GOMIDAS - 1987

Concierto Vocal:

"LA POESIA EN LA MUSICA"

Presentación y Comentarios:

Felisa Kuyumdjian

Participación Especial:

Siran Zorian (soprano), **Nazaret Tedjirian** (tenor),
Apraham Buchakdjian (clarinete)
Berdjuhí Tokatlian de Tarpinian (pianista)

Dirección General: **Makruhí Eulmesekian**

Viernes 23 de octubre - 20,45 Hs.

Auditorio ARMENIA: Armenia 1366, 5º Piso

Por siempre conserve, en imágenes visuales, sus fiestas personales o reuniones empresarias

VIDEO Y FOTOGRAFIAS
VIDEOLOOK
CARAVOTTA Y ASOCIADOS
T.E.: 258-8786/393-7446

DESDE HACE 25 AÑOS
Cabildo 3443/7
Capital
T.E.: 70-8143

Vaneskeheian Hnos.
LA EMPRESA DE LOS 1000 ARTICULOS

AHORA TAMBIEN
*** PAPELERA**
*** EMBALAJE**

Infarto de Miocardio

El futuro inmediato y alejado del paciente que sufrió un infarto

Dr. Jorge Luis Balassanian, Cardiólogo de Unidad de Cuidados Intensivos Coronarios

Pasada la primera semana de reposo absoluto, si el infarto no fue complicado en la semana siguiente el paciente le está permitido levantarse y caminar en su habitación e ir al baño para su higiene personal. Esta conducta se mantiene hasta el mes, en que se le da el alta temporario, condicionado éste a los últimos resultados clínicos, electrocardiográficos y, si es necesario, otros métodos complementarios que indiquen al cardiólogo que puede hacerlo. Por qué este estricto cuidado?. La respuesta es que al corazón se le debe dar un tiempo para que un tejido de cicatrización vaya substituyendo el sector del músculo dañado y recupere su disminuida capacidad de trabajo. En efecto, el corazón infartado pierde desde el primer momento un porcentaje variable de su eficaz labor y, gracias a las reservas que dispone el músculo cardíaco, pasado de dos a tres meses puede realizar el trabajo que se exige, si el paciente se atiene a un prud*ente género de* vida. La persona que sufrió un infarto *no* debe caer en *la resigna*ción y depresión; debe ver su nueva situación cardíaca con optimismo porque está comprobado que en la mayoría de los casos, siguiendo las indicaciones higiénicas, dietéticas y medicamentosas, puede en un tiempo prudencial llevar una actividad normal. Y, más aún, no es de extrañar que su expectativa de vida sea mayor que la de otra persona de igual edad que no llegó al infarto, pues el primero adquirió una sabiduría que lo hace más cauto en sus actividades y hábitos diarios, que el segundo.

Superada la etapa aguda y de hospitalización, durante la convalecencia en su hogar al paciente se le crean una serie de inquietudes a las que debe darse respuestas. ¿Qué actividad física debo desarrollar?. ¿Puedo fumar?. La alimentación, bebidas alcohólicas, relaciones sexuales, ¿cómo deben ser?. ¿cuánto tiempo debo seguir medicado?. ¿En un futuro necesitaré la cirugía del puente o "by pass" aotocoronario?. ¿Qué debo hacer para no tener un segundo infarto?. A la mayoría de éstas preguntas existe una respuesta general; el convaleciente, para contribuir a su total restablecimiento, *debe tomar conciencia* del carácter y gravedad de su momentánea superada dolencia. No debe exigir a su corazón un trabajo superior al que éste puede brindar; por ello, durante un tiempo debe aprender a vivir "económicamente", es decir reduciendo sus actividades físicas, psíquicoemocionales, alimenticias, etc. En este período de rehabilitación, es decir de preparación para reincorporarse a la vida cotidiana, comenzará su actividad física con prudentes paseos sin prisa, que irán paulatinamente en aumento en ritmo y duración, hasta llegar a recorrer de tres a cuatro kilómetros por hora; de éste modo el corazón va adaptándose a un creciente trabajo diario. Los paseos más beneficiosos son los que se hacen en un parque o en un campo, pues el aire limpio con su contenido pleno de oxígeno contribuye a que la sangre que llega al corazón posea la cantidad adecuada de oxígeno que el músculo cardíaco necesita para su labor.

En paciente habituado a fumar 20 a 30 o más cigarrillos diarios, después de haber pasado la etapa aguda del infarto pregunta si puede comenzar a fumar, aunque fuese algunos cigarrillos por día, ya que cumplió la indicación de la prohibición absoluta de fumar durante las semanas de internación. Para el paciente que sufrió un infarto, fumar no solamente es dañino, sino peligroso. Permitir fumar dos o tres cigarrillos diarios, primero equivale a un autoengaño creer que se va a conformar con esa cantidad; y,, segundo, que el haber resistido a la tentación por espacio de semanas significa haber dado el paso más difícil para que el fumador se convierta en no fumador o sea que prácticamente ya se ha llegado a la meta que, probablemente, antes de padecer el infarto no supo o no pudo cumplir.

(Continuará)

Televisación del Museo "Alex y Marie Manoogian" de Etchmiadzín

Con motivo del mes de la Cultura Armenia, nuestro colaborador Martín Keskiskian presentó por televisión, el domingo 11 del corriente, diapositivas referidas al "Hogar de Tesoros" (Kantzadun) del Museo Alex y Marie Manoogian que, desde hace cinco años, funciona en la Santa Sede de Etchmiadzín.

El interesante espectáculo, transmitido por Canal 2 durante el espacio "En Confraternidad Argentino Armenia", permitió a los televidentes observar detalladamente el edificio, el pórtico de entrada y las diferentes imágenes de los elementos dedicados al culto de la Iglesia Apostólica Armenia, rescatadas de distintas épocas por armenios de diversas partes del mundo, o bien por las jerarquías eclesiásticas, y compiladas definitivamente por el Catholicós de todos los Armenios S.S. Vazken I°.

El Museo, un auténtico palacio construído en base a las tradicionales líneas arquitectónicas religiosas armenias, debe su existencia a la importante donación de los esposos Alex y Marie Manoogian, quienes donaron cerca de un millón de dólares con ese propósito, y es otro motivo de orgullo armenio por su aporte a la cultura universal.

Daniel Youssefian e Hijos S.A.

Distribuidor y Mayorista Textil
Blanco y Tejidos en general

Sarmiento 2357. Buenos Aires
T.E.: 48-9442/5298

U. G. A. B.

ARMENIA 1322 - BS. AS.

773-2820 y 772-2617

Clase Especial de Cocina

Decoración de Quesos

Miércoles 28 de octubre, 14 horas

Reserve su ticket con anticipación

III[a] Muestra Artística de Jóvenes Armenios

23 de Octubre al 7 de noviembre
Inauguración 23 de octubre a las 21,00
LIGA DE JOVENES

URGENTE AYUDA A UNA JOVEN ARMENIA

La señorita SANDRA KHATCHIKIAN necesita, con la mayor urgencia, un trasplante renal a realizarse en el Hospital Hermann, de Houston, Texas (USA). Ello supone costosos gastos de traslado y posterior operación.

Se necesita la colaboración de cuantos puedan hacer su aporte en beneficio de este miembro de nuestra comunidad. Cuantos quieran contribuír a esta obra humanitaria podrán depositar su aporte en la Cuenta de Ahorro N° 14.011.116/5 de la Sucursal Floresta del Banco de la Nación Argentina, a nombre de la Dra. H. Susana T. de Khatchikian, o también en cualquier Sucursal de dicho Banco.

Es una obra de bien y de solidaridad humana.

CONSEJO DIRECTIVO

SABE UD. CUAL ES LA MEJOR NOCHE DE LA SEMANA?

EL VIERNES!!!

en el Restaurante de Comidas Armenias de la U.G.A.B.

- *Los exquisitos "mezé"*
- *El infaltable "shish kebab"*
- *¡Y una fantástica mesa de postres!*

LAMAS

Asesoría técnica de riesgos industriales y contratación de seguros generales

Operamos hace más de 20 años con las mejores compañías del país

BONIFICACIONES Y REINTEGROS A LA COLECTIVIDAD

BME. MITRE 777 7° B. Capital T.E.: 49-1942/1886



Conversaciones sobre la historia del pueblo armenio

POR EL PROFESOR RAFAEL ISHJANIAN
Traducido por Diana Dergarabetian

XXIX
"La Victoria de los Yervant"
(Segunda parte)

Sabemos que, durante el reinado de Rusha II, algunos príncipes no estaban de acuerdo en mantener relaciones muy fluídas con los asirios, porque pensaban que ese estado de cosas podría transformar la relación en obediencia, y así fue. El Reino Armenio del Ararat terminó obedeciendo a Asiria.

Recordemos también que en la época de Rusha II, cuando Asiria se rebeló contra el rey Senekerim, entre los armenios hubo quienes apoyaron esa rebelión, Rusha se opuso a esa situación y apoyó a Asarhaton, hijo del rey asirio, quien detuvo el alzamiento.

En ese momento Sanasar, uno de los hijos de Senekerim, quien planeó y ejecutó el asesinato de su padre junto con uno de sus hermanos, escapó hacia Armenia donde recibió la ayuda del príncipe Sgayortí, del reinado armenio ubicado al sur de Van-Dosb.

Movsés Jorenatzí, escribe: "Sgayortí le dió asilo a Sanasar cerca de los límites de Asiria, al sudoeste de nuestra tierra". Esos eran los territorios de Sasún que -al tiempo que esto sucedía- comenzaron a desobedecer al Reino Armenio del Ararat.

Sgayortí y sus adeptos, que estaban disconformes con la política de Asiria y de Armenia, comenzaron a trabar relaciones secretas con los medos y los escitas. De hecho, Baruir, el hijo de Sgayortí, derrocó al rey Sartur, con la ayuda de los medos, y ocupó todo el reinado.

Hay que señalar que los aliados de Baruir se comportaron de un modo muy cruel y despiadado en los poblados armenios, que quemaron y destruyeron. Así, Armenia se salvó de la soberanía asiria, pero la amenazaba el yugo meda...

La dinastía a la que pertenecía Sgayortí era la de los **Yervant** o **Yervantuní.** Con la ayuda de los medos, entonces, Baruir logró destruir la dinastía armenia de los Aram, que había gobernado Armenia durante un largo período. Así, el reino pasó a manos de la dinastía de los Yervant y la capital Van-Dosb recibió el nombre **Yervantaván.**

(Continuará)

José Distchekenian...

(viene de pág. 2)

o qual recebe uma bolsa de estudos para a 1ª. série do II Grau.

Neste ano, consciente da dificuldade no transporte dos alunos, ofereceu ao Externato José Bonifácio uma perua.

Em 28 de maio de 1950, o Com. José Distchekenian contraiu matrimônio com a Sra. Eliza Kapudjian e encontrou não só uma esposa, mas uma amiga e companheira, sempre disposta a apoiá-lo. O casal teve quatro filhas: Marlene, casada com Levon Anitablian; Helena; Rosa Maria, casada com Krikor Mekhitarian e Mariliza, casada com Zareh Chuchanian. Para completar a família vieram os netos Rogério e José Carlos, filhos de Marlen; Avedis e Andréia, filhos de Helena e Nare e Krikor Sevag, filhos de Rosa Maria.

Reunidos partilharam de grandes alegrias. Para orgulho da esposa e de suas filhas, o Com. José Distchekenian recebeu em 27 de outubro de 1972 uma Comenda do Papa Paulo VI, em reconhecimento pela construção de uma igreja no Bairro da Ponte Grande, em Mogi das Cruzes, onde estava instalada a indústria de papel.

Alegria maior disfrutaram em 1984, quando S.S. Vazken I - Katholikós e Patriarca Supremo de todos os armênios - outorgou ao Com. José Distchekenian a Comenda de S. Nercés Chnorali, a mais alta oferecida pela S. S. de Etchmiadzín, da qual somento são dignos os homens que realizaram um efetivo trabalho em pról da preservação da cultura e da igreja armênia. A família sempre recordará com orgulho este episódio que causou uma emoção muito especial a Mariliza, jovem que estava na Armênia constatando as verdades que seus pais avós lhe haviam transmitido. Em carta ela parabenizou ao pai:

"...foi preciso muito equilíbrio, calma e compreensão, e isto é dom. A nobreza e a bondade também são dons e precisam ser cultivados tal como foi feito durante toda sua vida.

Não ser egoísta e sim servir sempre a seu povo, é o exemplo de Nercés Chnorali que o senhor conserva vivo quase 1.000 anos depois..."

O Com. José Distchekenian partiu muito cedo. Para as quatro filhas deixou o que elas consideram um desafio: levar adiante tudo aquilo que o pai realizou, tanto em termos empresariais, como assistenciais. Para nós da coletividade armênia de São Paulo ele deixou um grande exemplo a ser seguido, um exemplo de bondade, de disposição para servir a Armênia e o povo armênio, de força e de fé.

Na carta que remeteu ao pai em 1984 Mariliza dizia também:

"...Rezo agradecendo a Deus a existência de homens como o senhor e também peço em minhas orações que ele sempre o acompanhe, o senhor precisa de Deus, pois ele lhe dá esperança, forca e fe; Deus precisa do senhor para que através de sua pessoa espalhe lealdade, justiça e trabalho pelo mundo.

Pai, que sua vida seja infinita e que a coletividade armênia do Brasil nunca o esqueça".

O desejo de Mariliza é hoje uma realidade, a coletividade armênia do Brasil jamais esquecerá o homem que teve como lema trabalho, justiça e dignidade. Descanse em paz Com. José Distchekenian, para nós resta a saudade, o exemplo e uma sincera gratidão.

Lolita Torres volvió a cantar en Armenia

Durante su reciente gira por la U.R.S.S., Lolita Torres, la cantante argentina, visitó Armenia y, también allí, brindó su arte ante un público que colmaba los lugares de su presentación. De sus satisfacciones da cuenta esta reproducción parcial de un reportaje que le hiciera el diario La Nación y que aparece en su edición del sábado 10:

"La cantante que dió vida a viejos temas -"Dulce Cataluña", "No me mires más", "La Parrala", "Siboney", "Castillo de Arena", "El Chupino"- y recientemente a distintas obras del nuevo cancionero mundial, recuerda su paso por las Repúblicas de Kassajstan y de Kirkissia, en la región asiática, por Armenia (donde ya habia cantado), por la península de Crimea, por Alushta y Pretoria y por Yalta, sobre el Mar Negro."

En otro párrafo de su reportaje remarca el afecto del público armenio, cuando dice:

"En la Unión Soviética canté también en estadios, aunque yo prefiero el teatro, me siento más cómoda. De entre lo que más me impactó fue un teatro monumental en Erevan, capital de Armenia, construído sobre la montaña rocosa, como un gran complejo teatral. En esa ciudad, que es más antigua que Roma -pura historia- donde las catacumbas y los altares esculpidos en piedra son parte de su tesoro cultural, les canté con una canción de cuna en armenio que los emocionó".

Lutufyan Hnos. S.A.
Fábrica de pañuelos y toallas
Estamperías
y tintorerías de hilados
Larrea 738 Cap. Fed.
Francia 275 San Martín (Pcia. de Bs. As.)

CONTEMPORA
Alfombras Atlántida
CORDOBA 4475 T.E. 773-2794
CAPITAL FEDERAL 774-2977

Confitería "Armenia"
PRODUCTOS ORIENTALES
T.E.: 71-4571 Scalabrini Ortiz (ex Cánning) 1317

Koulaksizian Hnos. S.A.
Fábrica de tejidos
Lima 3560. Caseros. T.E.: 750-4632/3501

Señor Empresario:
En el silencio y la penumbra, el enemigo trabaja contra nosotros. Piense y haga pensar. Difunda *"Turquía Estado Genocida"* de Pascual Ohanian. Reservas al: 795-7063.

PROFESIONALES

CONTABILIDAD IMPOSITIVA
Dr. Ricardo Delanian
Estudio Contable Impositivo
Contador Público U.N.C.
Entre Ríos 263 1° 4
T.E.: 3-1141

ABOGADOS
Dr. Juan Carlos Merdinian
Abogado
Rondeau 578 T.E.: 051 45215

Mes de la Cultura Armenia

La lección del alfabeto

Tal vez muchos, como yo, hayan olvidado en qué año de su niñez o en qué día han comenzado su primera lección del alfabeto, y con qué mano pegajosa, temblorosa, sus dedos se encaminaron sobre las letras negras; o cuál fue su impresión cuando las formas misteriosas de voces articuladas, ya familiares, vió por primera vez sobre un material blanco inmóvil y parlante.

He considerado una gran pérdida el olvido de mi primera lección del abecedario; me parecen profanadas las más lindas líneas de las pobres páginas de la historia de mi mente. Ha sido una de las últimas penas de los días confusos de mi niñez, que a veces se toma como una obsesión de mi indefensa memoria.

El 26 de octubre de 1898 iba a visitar la Iglesia de Oshagan, ese santuario doblemente venerado por la tumba de San Mesrob. Dos días antes ya comenzó a latir mi corazón, impregnado de una unción candorosa e incondicional, porque iba en peregrinación *al pie del* Sublime Maestro.

Al llegar a la Iglesia de la aldea, entré en la pequeña capilla subterránea a cuya derecha se veía una tumba sencilla, no muy alta. Una irresistible turbación me envolvió; no quería creer que bajo esa tumba podrían encontrarse huesos transformados en cenizas. Para mí, Mesrob era un alma viviente y real inspirador. ¿Bajo un puñado de tierra cómo podrían enterrar LA LETRA ETERNA?

Unindescifrable antagonismo había rebelado todo mi ser, que emanaba una sorda indignación. Me parecía una broma; esa tapa de mármol para burlar el



destino de los Inmortales. Sin embargo era menester acercarse a ella, arrodillarse en un éxtasis de admiración y, besando con ardientes labios, libar de las sagradas reliquias que durante siglos han mantenido su fuego ardiente.

En esa exaltación sentimental habían retornado los momentos temerosos, desdibujados, de mi pobre y descalza niñez; el dolor del olvido de mi primera lección del alfabeto, despertado con un toque de pena, se había transformado en un profundo anhelo sobre mi pecho; y si aunque fuera posible llegar a ver la diestra del Gran Maestro sobre un pergamino de letras doradas o la plancha de madera ornada con letras como alhajas sobre el pecho del impar Pontífice, mi primer movimiento repentino sería ponerme de rodillas, una vez más, y pedirle suplicando:-

Dame una lección de tu lindo Abecedario.

Patriarca Ieghishe Turian
Traducido por Jorge Sarafian

El "Coro Arax" Brillante realidad armenio-argentina

"Escucha Gomidás, virtuoso Maestro, el cántico de tu nueva Armenia. Ese es tu canto, que viene hacia ti. Tanto en Armenia como en la Diáspora, con las alas de ese canto, todo el pueblo armenio con el corazón lleno de gratitud se inclina ante tu memoria y ante tu gran obra, con el voto sagrado de permanecer fiel eternamente a tus visiones".

Así se expresaba Vazken I° al emitir la Bula Papal en el centenario del natalicio del Padre Gomidas a los 24 días del mes de enero, año 1969 del Salvador, año 1418 del calendario Armenio desde el Convento de San Etchmiadzin.

Hoy en la Argentina evocamos una vez más al descubridor y renovador de la música sacra y popular armenia, Gomidás Vartabed: genio creador, fuente de inspiración y manantial inagotable que nutre a las generaciones armenias del mundo.

Una realidad que trasciende las fronteras del país es el Coro Arax, de la Asociación Amigos de la música Armenia, con la conducción del maestro Jean Almouhian.

Esta extraordinaria agrupación coral celebra en la fecha treinta años de labor ininterrumpida en la difusión de la música armenia y consagra su concierto magistral para evocar nuevamente al gran maestro inmortal. Ya en 1969 rindió su máximo homenaje al precursor de la cultura musical armenia en el Festival Gomidas, para cuyo programa escribí un artículo especial a su memoria.

El hombre perdura en la historia de los pueblos con sus realizaciones. El esfuerzo mancomunado ha hecho posible la perdurabilidad de las mismas. Un hecho evidente es el Coro Arax con su trayectoria brillante.

El maestro Jean Almouhian, director coral y compositor, se nutre del brío creador del Padre Gomidás y trasciende al exteriorizar en cada concierto coral con maestría y dedicación la exaltación de los valores musicales.

Es un renovador constante del material musical en cada presentación. Ha creado una verdadera escuela de perfeccionamiento musical, estudio y disciplina donde el conocimiento temático de cada obra se logra a la perfección mediante la interacción entre el director y integrantes del conjunto coral para lograr el genuino espíritu del músico que lo concibió. Su gran mérito radica en la valoración de la obra elegida, la comprensión temática y la transmisión sistemática del mensaje a cada uno de los componentes del coro.

Dos campos: el literario y el musical se interrelacionan en la creación coral. Poetas y compositores estan estrechamente unidos en la música armenia tan evidente en la Armenia de hoy, como en la Diáspora.

En nuestro medio, la canción armenia, producto de esa amalgama sutil, ha sido eficazmente difundida desde hace treinta años por el Coro Arax como el mejor tributo para exaltar la Cultura Armenia.

Nuestro homenaje a la Asociación Amigos de la Música Armenia por la creación del Coro Arax en 1957 con la dirección del compositor Jean Almouhian: capaz de revivir en las voces de este notable conjunto coral, el pasado glorioso de una nación que se proyecta hacia el futuro con toda la fuerza de un pueblo creador.

Rosa Majian

Karasunk

Con motivo de cumplirse el próximo domingo 25 de octubre el karasunk del fallecimiento de nuestro querido esposo, padre y abuelo

Arturo Horasandjian

invitamos a familiares y amigos a honrar su memoria en la Iglesia Catedral San Gregorio El Iluminador.

Ofelia Simonian de Horassandjian e hijos, hijos políticos y nieta

Dr.
Luis H. Vertanessian
Escribano
Tucumán 1455 7° F T.E.: 45-2649

RUPEN RUPENIAN
Y ASOCIADOS
CONTADORES PUBLICOS
ASESORES IMPOSITIVOS
PARANA 539 - 4° - OF. 29
1017 CAP. - TEL. 46-6727

SURFING
SRL.
Telas de plush-jersey-piqué-ribb-morley-toalla-etc.
Ropa interior Varlelan
Ropa deportiva Cameron
Lavalle 2486 - Larrea 377
T.E.: 47-7390
Pueyrredon 358 (1032) Capital
T.E.: 47-1381

TERKA
S.A.C.I.F.I.yA.
Fábrica de tejidos
Fábrica:
Sarandí 2899. San Justo.Bs.As.T.E.:651-1651/0634
Administración y ventas:
Moreno 1235. Cap. T.E.: 37-3829/37-6102

Concierto Inaugural en el Auditorio "Terzakian"

Un concierto de singular jerarquía marcó la inauguración del auditorio Terzakian, del Instituto Secundario homónimo, en Vicente López, el que contó con la participación de la soprano Nuritza Kassapian y el tenor Juan Tarpinian, en el canto; de Kalust Jensezian, en los recitados; Berdjuhí Tokatlián de Tarpinián, en piano, y Flora Fermadjian, en violín.

Abrió el acto Kalust Jensezián recitando, a manera de bienvenida, **Parev**, del poeta Baruir Sevag, tras lo cual habló el Dr. Eduardo Moumdjian, para referirse al hecho que se celebraba, destacar su importancia y agradecer la presencia de los representantes de diversas Instituciones y del público, que colmó la capacidad del auditorio.

Seguidamente el maestro de ceremonia, Garabed Topalián, anunció la actuación de la soprano Nuritza Kassapian quien, acompañó al piano por Berdjuhí Tokatlián de Tarpinián, cantó canciones de Berberian, Satián, Mehrab, Hekimián y el aria "Asum en Urrin", de la ópera Anush, de Dicranián.

Luego, Kalust Jensezian recitó "Hokeankisd", de Shiraz.

En la segunda parte, dedicada a melodías armenias, Berdjuhí Tokatlián de Tarpinián interpretó al piano composiciones de Godoián, Babadjanián y Aprahamian. Luego, Flora Fermadjian, en violín, brindó músicas de Gomidás, Chertdjian, Nagdian, para para terminar con la "Melodía de Sayat Nova", de Stepán Nagdián.

La actuación del tenor Juan Tarpinian se cubrió con melodías de Ayvazián, Hekimián y Harutunian.

La reunión, gratísima y de un nivel artístico singular, culminó con la inclusión de otras interpretaciones que los artistas -calurosamente aplaudidos- debieron incluir fuera de programa.

Armenios en Holanda...

(viene de pág. 1)

ses Khorenatsi. Las obras editadas por el maestro impresor Thomas Vanandetsi, en los Países Bajos, todavía se conservan en Bibliotecas de Londres, Amsterdam, Oxford, Cambridge y otros lugares.

La imprenta Vanandetsi gozaba de mucho renombre en Europa, tanto que durante su estadía en Amsterdam, el Zar de Rusia Pedro El Grande quiso conocer la técnica de grabado aplicada por Adrian Skonebeck, grabador de la imprenta armenia.

Historias escritas dicen que mientras estuvo en Amsterdam, Pedro El Grande estuvo examinando el Mapa Universal, el cual fue luego copiado e impreso en Rusia.

Importantes Obras Publicadas

La Imprenta Vanandetsi jugó importante papel en los trabajos del armenologista germano Johannes Shroder, cuyo "Tesoro de la Lengua Armenia", durante generaciones, llegó a ser el Manual que utilizaron los europeos interesados en armenología. Este libro, publicado en Amsterdam en 1711, incluye textos impresos en Armenia, cartas proveídas por Vanandetsi, así como traducciones del latín. El volumen presenta el desarrollo de la lengua armenia, su Gramática, la historia de los grabados armenios, así como información acerca de varios dialectos.

Lamentablemente, no todas las obras de Shroder pudieron ver la luz del día. Las décadas de la devoción erudita compilaron un diccionario que nunca pudo ser completado. Hoy sus papeles incluyen cerca de 30 libros y algo así como 12 manuscritos armenios, todos ellos conservados en la Biblioteca Municipal de Leiden.

El libro del erudito francés La Croze titulado "La Historia del Cristianismo en Etiopía y Armenia", fue impreso en Amsterdam en 1739. (El diccionario Latín-Armenio, así como notas sobre temas armenios, están contenidos en manuscritos que también se conservan en Holanda). Varias otras publicaciones de interés debidas a armenologistas también fueron impresas en Holanda en este período, tales como la obra de D. Jauna: "Los Reinos de Chipre, Jerusalén, Armenia y Egipto durante las Cruzadas" (Leiden, 1747).

La Biblioteca de la Universidad de Leiden posee gran parte del material que puede interesar a las armenologistas. Y el orientalista inglés R. Harris, quien fue instructor en la Universidad, ha donado a esta Biblioteca 57 manuscritos rescatados por él, conteniendo notas indicativas de ciudades armenias destruídas en las masacres de los años 1895-96. Así, en una de dichas notas, expresa: "Salvado de las llamas de la iglesia de Urfa. El obispo local lo puso en mis manos el 25 de mayo de 1896". En 1910 el erudito inglés F. Conybeare comenzó la compilación de manuscritos armenios propiedad de la Universidad de Leiden, su obra, interrumpida por la primera guerra mundial, fue reanudada posteriormente por el armenologista francés Frederic Macler.

Refugio para Lepsius

Holanda no ha permanecido insensible a la vida y destino a los armenios, en general. En 1899, por ejemplo, se editó la **"Conferencia sobre la Paz y las Masacres de los Armenios"**, de Minas Cheraz, y en 1918 apareció el **Informe del Comité Armenio de los Países Bajos.** En 1918, Johannes Lepsius, testigo ocular de la tragedia del pueblo armenio, se instaló en Holanda. Sus actividades pro-armenias lo habían calificado como persona indeseable en Alemania y fue obligado a marcharse del país. En su tierra de adopción Lepsius reanudó sus actividades armenófilas y estableció contactos con personalidades públicas de Inglaterra y Escandinavia, quienes participaban de sus puntos de vista pro-armenios.

En 1911 Josef Markward, bien conocido orientalista y armenologista germano, fue designado curador del Museo Etnográfico de Leiden. Al mismo tiempo se desempeñaba como conferenciante en la Universidad, despertando el interés de los estudiantes europeos en los estudios armenios.

Marc Antoine van den Oudenrijn (1890-1962) es la figura más conspícua de la armenología holandesa del siglo XX. Conferencista en la Universidad de Friburgo (Holanda) entre 1929 y 1957, pasó luego al Colegio Mekhitarista, en Venecia, y a establecimientos educacionales en Roma; él completó numerosos artículos sobre historia, literatura, cultura, literatura medieval armenias, así como sobre figuras de armenios notables. Asimismo, trasladó al latín textos originales escritos en armenio clásico.

Debemos mencionar también lo hecho por Peter Hans Kolve, director del Instituto de Estudios Orientales de Roma, quien instruyó a muchos armenologistas holandeses.

Todavía hoy se brindan en Holanda cursos sobre armenología, y muchos estudiantes y estudiosos están activamente empeñados en estudios armenios. Una de las más complicadas tareas que afrontan hoy los armenologistas holandeses es la de encontrar estudios, publicaciones y documentos armenios disponibles en las Bibliotecas nacionales.

Gevorg Abgarian

(•Adaptado de un artículo de Kroonk, publicación del Comité de Relaciones Culturales con la Diáspora. Erevan)

-PROFESIONALES-

MEDICOS

Dr. Sarkis Balassanian
Jefe División Cardiología
Hosp. J. Pirovano
(Electrocardiograma Ergometría - Holter - Ecocardiografía)
Callao 531 - 1°C - T.E. 40-7589

Dr. Jorge L. Balassanian
Médico Unidad Coronaria
Hosp. J. Pirovano
Urgencias: T.E. 701-6137

Dr. Teodoro Yacoubian
Cirugía Plástica • Estética y Reparadora
Jefe de Trabajos Prácticos de Cirugía de la Univ. del Salvador
Esmeralda 977 7° 15 - Cap. - T.E.: 312-4508 - Part. 771-9003

Dr. DANIEL E. BALASSANIAN
Traumatología y Ortopedia - Artrosis - Artritis - Reumatismo
Cons. Callao 531 - 1° C **URGENCIAS**
T.E.: 40-7589 **T.E.: 784-0701**

Dr. Nicolás HERMES
CIRUGIA GENERAL
Ex-jefe Area Quirúrgica del Hospital Fernández

Dr. Ricardo Luis HERMES
ENDOCRINOLOGIA
Dra. Marcela Castelli de HERMES
PSIQUIATRIA

Piedrabuena 854 3° B - Solicitar turno al 783-0711

CONTADOR

Dr. Roberto Polatian
Contador Público Nacional
Impuestos y Sociedades
Sarmiento 2068, Piso 3°
T.E.: 953-4681

ESCRIBANO

Gregorio Hairabedian
Escribano
Av. Roque S. Peña 570
Piso 3° - T.E.: 33-5761

JOTOR SA
INVERSORA - FINANCIERA
La Empresa Líder del Mercado Inmobiliario
CENTRAL: Av. Callao 836 **T.E. 41-8671/6093/5312**
BELGRANO: Av. Cabildo 300 **T.E. 771-4695 - 773-2748**
CABALLITO: Av. Rivadavia 4309 **T.E. 981-4536/3288**
VICENTE LOPEZ: Av. Maipú 1601 **T.E. 795-0934**

Merceril S.A.
Larrea 237. Capital
T.E.: 48-9343

ARMENIA AL DIA

Siguiendo el ararat

Séptimo en la tabla de posiciones, "Ararat" sigue empujando

Después de la vigésimo sexta ronda del campeonato nacional, **Ararat** aparece totalizando 26 puntos y ocupando el 7° lugar en la Tabla de Posiciones.

El último domingo se midió en Bakú contra el equipo local **Ceftchi,** un partido disputado bajo la lluvia y terminó empatado, en una lucha sin compromisos. Hasta ahora, el balance de los partidos jugados por el Campeonato es particularmente favorable al **Ararat.**

La cocina armenia triunfa en Italia

Cuatro ciudades italianas se disputan el privilegio de disfrutar de los exquisitos platos de la cocina armenia: son ellas Venecia, Verona, Padua y Castelfranco. Hacia ellas marchó el maestro de los cocineros de Hotel **Dvin,** de Erevan, dispuesto a presentar con su habitual maestría los manjares de la gastronomía armenia.

Este particular arte culinario no es sólo ponderado por los turistas que visitan Armenia y se alojan en el hotel **Dvin,** sino que también ha adquirido prestigio en Japón, Bélgica y Luxemburgo donde Razmig Stepanian -el maestro cocinero de referencia- ha presentado numerosas manifestaciones de su arte. Su extenso menú, además de las comidas tradicionales armenias, incluye un amplio surtido de platos de su propia creación.

El teatro armenio de Beirut conquistó al público de Erevan

Dos semanas de gira por Erevan bastaron al Teatro Armenio de Beirut para conquistar el fervor del público armenio. Esta pequeña agrupación de auténticos creadores, que reúne a personas de distintas profesiones pero profundamente enamoradas de la tierra de sus antepasados, así como del idioma materno, fue fundada hace seis años por el egresado del Instituto Artístico Teatral de Erevan, **Vaché Adruni.** Director y escenógrafo de este Conjunto, Adruni es el supervisor de las piezas teatrales que, con gran nostálgia por la patria lejana, escriben los propios actores integrantes del grupo. En los espectáculos presentados en Erevan, merecen mencionarse las obras "El comienzo no acabado", "El Amor, el Jazz y el Diablo" y "El Arbol", todas ellas basadas en distintos aspectos de la gente, sus alegrías y sus penas.

Microcomputadoras para lograr una correcta diagnósis

Médicos de Erevan acaban de elaborar un sistema universal de diagnosis mediante la utilización de micro-computadoras. La máquina, por ejemplo, determina la patología de la hemorragia cerebral patología que, por su difusión, ocupa el tercer lugar entre las enfermedades que sufre la humanidad.

Mediante este sistema se evitan las equivocaciones de un diagnóstico prematuro, determinándose gradualmente focos de lesión del encéfalo y permitiendo también pronosticar anticipadamente los resultados de las violaciones de la circulación cerebral durante la primera semana de la enfermedad.

Versos de Guillén con música de Altunian

Inspirado en la lírica de Nicolás Guillen, el compositor armenio Rubén Altunian ha puesto música a rimas del libro "Motivos del Son", del conocido poeta cubano, creando un poema sinfónico que, por su calidad, está llamado a alcanzar gran repercusión artística en el mundo.



Templo pagano construido en el siglo I a.c por los romanos en el pueblo de Garni Monumento armenio reconstruido en 1975

Narciso Bochguezenian

Donación en lugar de flores

Con motivo de su fallecimiento las compañeras de su esposa María Isabel en las reuniones de los Jueves en UGAB, (comedor escolar), han efectuado donación a **SARDARABAD.**

Al mismo tiempo, y por este medio, reiteran sus sinceras condolencias a la señora Bochguezenian, así como a sus hijos y demás familiares.

ALMUERZOS CON DISERTACION

Organizados por la **CAMARA ARGENTINO ARMENIA,** mensualmente, se llevarán a cabo almuerzos con especialistas, que tratarán temas de vigente actualidad. En el primer encuentro, a realizarse el **MIERCOLES 11 DE NOVIEMBRE DE 12.30 A 15 HORAS EN EL RESTAURANTE DE LA CALLE ARMENIA 1366,** el presidente de la **CAMARA ARGENTINO ARMENIA,** el señor **EDUARDO BAKCHELLIAN,** abrirá el acto. Y a continuación hará uso de la palabra el invitado.

TEMA: LA COYUNTURA ECONOMICA ARGENTINA

DISERTANTE: DR. DOMINGO CAVALLO

Esta reunión será la primera de una serie con la que la Cámara Argentino Armenia agasajará culturalmente a quienes quieran hacerse presentes.

El programa será interrumpido, únicamente, durante enero y febrero de 1988, con el objeto de no interferir con el descanso anual de la comunidad.

Cámara Argentino Armenia

para la Industria, el Comercio y demás actividades económicas.

chic pieles

H. Yrigoyen 1426

T.E.: 795-3836/8838

Florida

Vicente López

CRISTALPAR

WARNES 999. CAPITAL

Esq. Av. Juan B. Justo

T.E.: 855-0562

Accesorios para el automotor

Venta y colocación en el acto

Audio - faros - bocinas - aire acondicionado

cristales tonalizados - techos panorámicos - polarizado de cristales -

Sábados: abierto hasta las 13.00

TEXTIL CENTER

DE GASE LUX S.R.L.

Fabricación y ventas de telas laminadas • Sedas

Dibujos y diseños propios • Pailletes • Sedas naturales

Gran variedad de lurex lisos y estampados

Lavalle 2437 T.E.: 982-9118

Alsina 1291. Capital T.E.: 38-6596

Exitosa semana scout

La Primera Semana Scout Armenia Sudamericana, realizada del 10 al 12 del corriente en las instalaciones de la Unión General Armenia de Cultura Física resultó altamente exitosa.

En un clima de gran camaradería y confraternidad, participarón de esta Semana las Agrupaciones Ararat, de la U.G.A. de Cultura Física, General "Antranik", de la Unión General Armenia de Beneficencia, "San Vartan", del Colegio Mekhitarista y Los Aguiluchos, de Córdoba, conformando un cuadro de aproximadamente 330 scouts y desarrollaron las actividades de acuerdo con los programas prefijados.

El domingo 11 se celebró una Misa de Campaña por el Archimandrita Kissag Vartabed Muradian, luego de la cual los Jefes de Agrupación señores Carlos Seferian, Dr. Daniel Vaneskehehian, Juan Carlos Touloumdjian y Arturo Chahbenderian, descubrieron una placa recordatoria de este trascendental acontecimiento. Estuvieron presentes el Presidente de la U.G.A. de C. Física, señor Arturo Ohannesian, el Secretario General de la U.G.A.B., señor Rubén Kechichian se refirió al acto, con palabra elocuente el R.P. Der Shavarsh Mehrabian.

Bajo un mismo cielo estuvieron flameando las banderas de la U.G.A.C.F. y de la U.G.A.B., configurando una hermosa realidad. El lema de la Semana fue "Unidos Creceremos Mejor" y con él dimos este paso, estrechando filas, hermanadas con objetivos comunes, hacia un horizonte lleno de luz y esplendor.

Mishd Badrast
Jefe de Agrupación

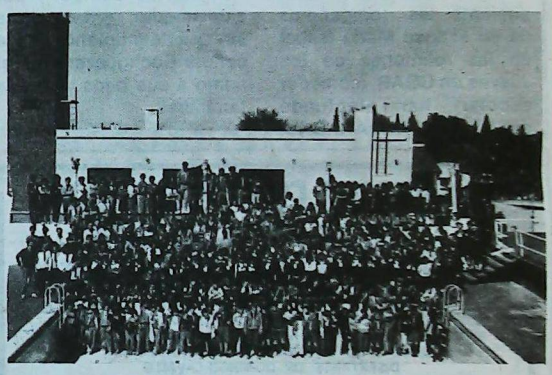

Congreso Sudamericano Juvenil - Liga de jovenes de la Union General Armenia de Beneficencia



Conjunto de los delegados participantes.

El sábado 10 del corriente tuvo lugar en la ciudad de Buenos Aires el Congreso Juvenil de la UGAB, con la participación de delegados de Liga de Jóvenes de las filiales de San Pablo (Brasil), Montevideo (R.O.U.), Córdoba y Buenos Aires (Argentina).

La ceremonia realizada en horas de la tarde trató al tema referido a la solicitud que el Presidente de Ligas de Jóvenes Sudamericanas, señor Rubén Kechichian, presentara al señor Bergé Setrakian -durante su reciente visita- en el sentido de resignar este cargo en razón de las múltiples obligaciones institucionales que lo ocupan actualmente. Al respecto, se dió lectura a la carta enviada por el señor Setrakian, y en la cual pone de manifiesto el desinteresado y provechoso trabajo cumplido por el señor Kechichian a lo largo de sus años de actuación, que ha merecido el reconocimiento de la Comisión Central, y le agradece asimismo la experiencia y su invalorable conocimiento para llevar adelante la tarea, expresando el hondo pesar con que acepta esta renuncia.

En consecuencia, el Consejo Mundial de Liga de Jóvenes ha considerado conveniente designar al señor Antonio Sarafian -ex-Presidente de la filial Buenos Aires de Liga de Jóvenes- para reemplazar al señor Kechichian, en la certeza de que por su compenetración con la tarea que se le exige sabrá poner lo mejor de sí para el exitoso desempeño de su cargo. Teniendo en cuenta la importancia que reviste el Consejo Regional Sudamericano, se solicita a todas las filiales que secunden al señor Sarafian en esta pesada responsabilidad, cuyo correcto desempeño beneficiará a Parekordzagan, a nuestros jóvenes y a nuestros deportistas.

Seguidamente el Rector del Instituto Educacional Marie Manoogian, Licenciado Adolfo Kutudjian, especialmente invitado a disertar, se refirió a la problemática actual del dirigente armenio en la Diáspora.

Por su parte el señor Haig Shahinian, vicepresidente 1° de la filial Buenos Aires de la UGAB, enumeró los diferentes esfuerzos realizados por la Institución, desde sus orígenes hasta la actualidad, así como la relación sin condicionamientos establecido por la UGAB con la Madre Patria y viceversa.

Para terminar la jornada el señor Rubén Kechichián, Secretario General de la aludida filial, exaltó la importancia que asigna la Institución a la juventud para tratar de preservar, a través de ella, sus tradiciones y su identidad.

En tres jornadas de amplia confraternidad y camaradería, los representantes de las diferentes filiales intercambiaron ideas acerca de los temas de conjunto y particulares, a la vez que planificaron y coordinaron las distintas tareas que les compete realizar durante los meses venideros.

Salón América
Av. Córdoba 4737 - Tel.: 772-8539/8654
EMPRESA AUTORIZADA
CON CARGO A: PAMI
Jubilados - Pensionados - Bancarios

Para las cuatro estaciones
y todas las edades
Lanas "Hetesia"

SAFARIAN
ORGANIZACION Y SERVICIO EN
SEGUROS
Tel. 541-3214
Oficina central en Capital
Washington 4035 - Buenos Aires

MES DE LA CULTURA ARMENIA
Ciclo de Exposiciones de Pintores Armenios
PRIMERA MUESTRA
Alicia Chekerdemián (óleos)
Sarkis Aschchián (óleos)
Eduardo Markarián (pinturas)
Lázaro Djibilián Cislián (escultura)
INAUGURACION
Miércoles 21 de octubre, a las 20 hs.
Armenia 1366, Buenos Aires
HORARIO DE LA MUESTRA
Todos los días, de 10 a 23 horas
ORGANIZA
Asociación Cultural Armenia
HAMAZKAIN - Filial Buenos Aires



JUAN CARLOS EKMEKDJIAN
Wonder Travel s.r.l.
Empresa de Viajes y Turismo
LEGAJU 4053 RES. 241/84
Precios Especiales: ITMA '87
SARMIENTO 1469 10° D
1042 Buenos Aires, Argentina
Tel. 49-6308 Tlx. 23866 Wonder Ar

«ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՃԾԴՈՒՄՆԵՐՈՒ» ԾՐԱԳՐԻՆ ԾԱԽԱԼՈՒՄԸ

Ի Հոկտեմբերի առաւօտ, տարարաժինը ծանուցագրեր ուղարկեց տնտեսական միջոցառումներու, ճչդումներու մասին, ինչպէս նաեւ «կայունացման» ծրագրի մը մասին, որ պիտի հետեւի գլխաւոր ընդունման մէջ:

Այս ճչդում փոխանակութեան եւ եկեմտական չուկայի.

Բարելաւգրում տարբ թղթադրամի մը, որ կը ներփակէ «ստիպողական խնայողական վերադրին ներմուծումի մինչեւ քաղաքի եւ փոքրաթիւ կարեւորներու վճարումներ:

Նոր տուրքի մը ստեղծում:

13 Հոկտեմբերի գիշեր, ծանուցեցաւ տնտեսական ծրագրի ծրագիր մը որ ի մասնաւոր կը պարփակէ հետեւեալը.

1– 12% յաւելում «պեսոսական» եւ «անձնական» ինչպէս նաեւ Հանդիսական խոշոր ներուն:

2– Նուազագոյն թոշակի (տոմոմիսալ) բարձրացում *A* 350–ի:

3– Ընտանեկան յատկացումներուն 33% ճչդումը:

Բոլոր այս ճչդումները ի գործ են Հոկտեմբեր 1–էն սկսեալ յետադարձութեամբ:

4– Սակագիներու 15% – միջին հաշուով յաւելում Հոկտեմբեր 14–էն սկսեալ:

Հետեւաբար, անմիջական-օրէն «տասնեակ»ի վիճակի մէջ Հանգիստի պիտոյքն ու ծառայութիւնները:

Առաւել՝

5– Դրամի արժէքագրում ու փոխանակութեան չուկային երկուքի բաժանում:

ա.– Առեւտրական փոխանակութիւն ուր ամերիկեան 1 տոլարը կ'արժէ *A* 3,50:

բ.– Ազատ փոխանակութիւն որ պիտի միջամտութիւնի գերծ կը գտնուի:

ՄԱՆՈՒԹ.– Առեւտրական ձրագրիչէն գուրս կը մնան հետեւեալ վաճառանիւթերուն գիները:

ա.– Նախկին սահմանուած-ներէն կ'ազատուին:–

Օրագիրներ, ուսումնասիրութիւններ, խմիչք ու ծխախոտ, բնական պինի եւ ախորժաբեր ըմպելիքներ:

բ.– Բացառութիւն կը կազմեն (նոր ծրագրին)

Նախկիրխոտրանի գիրքեր, «Ժեղտա մաքէ», սիկառէթ եւ սիկառ, էրեանեան գէնքեր, ռազմամթերք եւայլն, գոնարեղէն (գարեղէ ու քարեր), պատերազմական արտադրութիւններ, բրինձ, սուրճ, հետաքրքիր վիճակ, ապահիկի քարթեր (tarjeta de crédito), հանրայնանութիւն (publicidad) եւ բեռնատար փոխադրութիւն:

ՄԻՋԻՆԻՍ ԱՅՐԷՍ

ՎԱՉԷ ԽԱՉԱՐԵԱՆ Ռ.Ա.Կ.-Ի ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ ՎԱՐՉՈՒԹԵԱՆ, ՎԱՐԻՉ ՔԱՐՏՈՒՂԱՐ Պ. ԱՅՐԷՍԻ ԹԱՂՄԱՆԱՒԱՆ

Մեծ Հինգշաբթի, 15 Հոկտեմբեր, ժամը 18–ին, Նահապետ Պուչկոս Այրէս համալսարանի Ընկ. Վասիլ Ղազարեան, Վարիչ Քարտուղար Ռ.Ա.Կ.-ի կեդրոնական Վարչութեան:

Ժամադրութիւնը անմիջապէս ետք Ընկ. Ղազարեան այցելեց Ասլուպատպան խմբագրատուներ, ուր գինք կը սպասէին Թ.Մ.Մ.-ի գեղարուեստական գլխաւորութեամբ Ընկ. Ն. Նահապետեանի: Երկար տեսակցութեան բնթացքին –որ չարունակուեցաւ խրեն ի պատիւ սարքուած մտերիմ ընդունելութեան սեղանին շուրջ –, ան խօսեցաւ ազգային հրատապ հարցերու շուրջ, չտա լաւ տպաւորութիւն ձգելով իր ամենատարբեր կողմերով:

Ընկ. Ղազարեան –երիտասարդ, տաղանդաւոր ու սիրուած բանաստեղծ ու հրապարակագիր – վկայուած է «Բանաստեղծութեան Թեկնածու» տիտղոսով երեւանի Պետական Համալսարանէն:

7–8 օրուայ ամէնամտիկ ժամանակացոյցին նէրած ամէնամնեւորութեան մէջ, Ընկ. Ղազարեան պիտի այցելէ Պուէնոս Այրէսի Պատասխանատուներուն ու կազմակերպութիւններուն:

Կը մաղթենք իրեն, բարի գալուստ եւ յաջողութիւն իր ազգանուէր առաքելութեան մէջ:

ԽԱՆԱՕՐ

Մի ժամուայ մէջ Մարդիկ ցեղը
Ջնջուեցաւ,
Խանաոորայ կանաչ գաշար
Կարմիր գոյնով ներկուեցաւ:

Հայեր, յիշէք նուիրական
այս օրը,
Յուլիս ամսի քառնհինգին
Կատարեցէք մեր սուրբ

Ձայնասփիւռն կը հոսին երգին բառերը, երաժշտական տարօրինակ ռիթմով, վիճենական վախի մը ընկերով, միսն անոնէ կը խառնուին եւ սպանութեան մասին, «Կարկուտ տեղաց Խանասորայ դաշտուն», դաշնակցական ֆիլտայիներ վրէժ առան հովտուն»:

Մինչ Պուսոնի Հայկական Ռատիօճամի խօսնակը հայութեան անունով պատգամներ կ'արձակէ, կը հաստատէ թէ «այսօր հանդի հայութեան մէջ ներկայ է Խանասորը՝ որ մեր ժողովրդի ազատասիրութեան, մարտունակութեան ոգին կը խորհրդանշէ», ես յիշողութեամբ ետ կ'երթամ տասնամեակներ, կը լսեմ ձայներ ծերունիի մը որմէ առաջին անգամ լսած եմ «Կարկուտ տեղաց»ը: Այն օրերուն հանդարտ, ծանր, գրեթէ սգաւոր շեշտ մը կար երգին մէջ մանաւանդ երբ «տեղա՜ց»ին վրայ կը յամենար երգողին շունչը, կը դանդաղէր, գրեթէ կանգ կ'առնէր, երկվայրկեան մը եամ վերսկսելու համար:

Օրերը փոխուած են. յարձակումի, խիզախումի, եւ ապրիլի կանչն անգամ այսօր վայսի ոիթմով, թեթեւութեամբ կ'արտաբերուի, եւ պիտի չպարմանամ եթէ սիրահար գոյգեր անոր հնչիւնիւթերով պարեն–թուեանեն երջանկութեամբ:

Խանասոր, 1897: Հայ ազատագրական շարժումի սկզբնական օրերու դէպքերն են միայն, որուն 90ամեակն էր 25 Յուլիսը: Վրիժառական արարք մը, փաստելու թէ հայ ժողովուրդը ա՛յ արթնցած էր եւ յոռութեամբ պիտի չսանէր իր պատիւին ոտնակոխումին ու հեռզեհետ աճող սպանութիւնները:

Այսիրիճն, խորհրդի մէջ, ցուցադրական արարք մը:

1896ի հաւիտեան համատարած ջարդերն ու կողոպտումները հասած էին նաեւ մինչեւ Վասպուրական: Վանի մէջ, Արմենական Կուսակցութեան գլխաւորութեամբ եւ գործակցութեամբը հնչակեաններու եւ դաշնակցականներու, հայր իւթիւնապաշտպանական հիանալի մարտնչումով ապաջր առած էին հաւաքական ջարդերուն, թէեւ շրջակայ բոլոր գաւառները նշաւակ դարձած էին կողոպտումի, աւերումի եւ բնակիչներն ալ՝ սպանութեան: Ի վերջոյ սակայն, ա՛յ գրեթէ սպառած ու միջամրուած ոտար բանագրնացուներու, կռուող հայերը հաւածայներ էին հեռանալ Վանէն եւ անցնիլ Պարսկաստան, փոխարէն ստանալով իրենց կեանքի ապահովութեան խոստումը բուրլ տեղական կառավարութենէն:

Թուրքին խոստումը...

Արմենական, հնչակեան եւ դաշնակցական կռուողները, մօտ 800 հրիտասարդ, զինուած, առաւօտ մը կը ձգեին Վանը եւ ճամբայ կ'իյնային դէպի Աղրակ, պարսկական սահման: Շուտով դաշնակցականներ կը պատուէին ու կ'ապաստանէին Վարագ լեռը, իրենց հետ ունենալով հնչակեաններէն շատեր: Արմենականներու դեկավարին՝ Մրկրտիչ Աւետիսեանի գլխաւորութեամբ մօտ 600 հրիտասարդներ կը շարունակէին իրենց ճամբան, յաճախ յարձակում կրելով հազարաւոր թուրք կանոնաւոր զինուորներէ եւ քիւրտ արձակագլուխներէ: Այսպէս, ընդհարումներէ ուժասպառ եղած, խումբը կը հասնէր սահմանին մօտ գտնուող Ս. Բարթողիմէոս վանքին շրջակայքը երբ յարձակումի կ'ենթարկուէր թուրքերէն եւ քիւրտերէն եւ ամրողջութեամբ կը բնաջնջուէր: Այսպէս, Վանը կը կորսնցնէր աւելի քան 500 հրիտասարդներ: Նման ճակատագիր կ'ունենար նաեւ Վարագայ լեռ ապաստանած դաշնակցական եւ հնչակեան խումբը:

Եւ տարի մը եամ Դաշնակցութիւնը կ'որոշէր վրէժ լուծել:

Այդ վրէժին բիրախ՝ բրտական Մարդիկ ցեղախումբը, որ իր Շարաֆ պէկի գլխաւորութեամբ հայու արիւն թափած էր ու գլխատրաժին ունէր նաեւ 500 Արմենականներու կոտորածին մէջ:

Ծրագրուող այդ վրիժառական արարքին լուրը արդէն Վան հասած բլլալով, մտամտութիւն սկսած էր պատճառել հայոց, որովհետեւ տակաւին մոռցած չէին սթափիլ 1895–1896ի արհաւիրքներէն. հակառակ կամ հակաճիրտ յարձակում մը կրնար իր ծանր հետեւանքները ունենալ տեղացի հայերուն վրայ, որոնք անպաշտպան էին եւ անհնազանդ: Արմենակ Նկարեան, արմենական դեկավար մը, պարսկական սահմանաւորեր Սարմաստ խաղաքին մէջ (ուր կայք հաստատած էին դաշնակցական եւ արմենական ֆետայիներ) տեսակցութիւն ունեցած էր արշաւանքը կազմակերպողներէն Նիկոլ Դուման, Վարդանի, Բժիշկ Օհանեանեան հետ, զանոնք

(Շար.ր 11րդ էջ)

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

ՎԵՀԱՓԱՌ ՀԱՅՐԱՊԵՏԻՆ ԳԱՆԱՏԱ ԱՅՑԵԼՈՒԹԻՒՆԸ ՅԵՏԱՁԳՈՒԱԾ Է ՀԻԱՆԴՈՒԹԵԱՆ ՊԱՏՃԱՌՈՎ

Վերջին պահուն ցաւով կ'իմանանք որ Ամենայն Հայոց Նախկինոս Վազգէն Ա. Հայրապետը թեթեւ անհանգստութեան պատճառով չէր կրնար Գանատա այցելել 9 Հոկտեմբերին, ինչպէս որոշուած էր:

Վեհարանը, որ այժմ կը գտնուի Մոսկուայի Հիւանդանոցի մը մէջ, նիւ եորք մեկնած է 14 Հոկտեմբերին եւ մտած է հիւանդանոց, չամրանալու իր պատճառով:

Այս առթիւ Գանատայի Հայոց Ազգ. Առաջնորդարանը կը հաղորդագրէ հետեւեալը՝ Պայքար, մեր քոյր շարաքիրքիին:

«Սիրելի Ժողովուրդ,

Կը հաղորդենք ցաւ ի սիրտ, որ Վեհափառ Հայրապետը իր ճամբուն վրայ դէպի Գանատա եւ Միացեալ Նահանգներ, երկուշաբթի Հոկտ. 5–ին մոսկուայի մէջ անհանգստացած կրնայի մէջ անհանգստացած է եւ այժմ կ'ենթարկուի բժշկական շտապ խնամքի: Այդ պատճառաւ Վեհափառ Հայրապետի Հիւսիսային Ամերիկա ճամբորդութիւնը 10 օրով յետաձգուած է:

Կը ենթատեսնի թէ Վեհափառ Հայրապետին շուտափոյթ ապաքինում պարգեւէ:»

Վազգէն Եպիսկոպոս
Առաջնորդ

Բարի ու շուտափոյթ ապաքինում մեր կողմէ նոյն:

ՊՐԻՆՆԻՍ ԱՅՐԻՍ

ԴԵՐՋԱԿԵԱՆ ԱՈՒՏԻՈՐԻՈ

«Բացման Համերգ»ը տեղի ունեցաւ Շաբաթ 10 Հոկտեմբեր 1987, ժամը 21,30–ին, Ա-րենակէս 1631 – Ֆլորիտա –։ (Մուտքը ազատ էր)։ Մասնակցեցան՝ Նուրիա Գասապեան (սոփրանօ), Պերճուհի Թոքմաճեան–Դարբինեան (դաշնակ), Ֆլորա Ֆերմանեան (ջութակ), Աբրահամ Պէաճեան (ֆլարինէք), Գայուստ Ճանըգեան (ասմունք)։

Խօսք առաւ չրջանի Հոգեւոր Հովիւ Աւագ Քահանայ Տէր Արշամ Պօղոեան։

ՊՐԻՆՆԻՍ ԱՅՐԻՍ

«ԱԼԵՔ ԵԻ ՄԱՐԻ ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ ԳԱՆՁԱՏՈՒՆԸ»

ԱՐԺԱՆԹԻՆԵԱՆ ՊԱՏԿԵՐԱՍՓԻՒՌԷՆ

Անցեալ 11 Հոկտեմբերին, կիրակի օրուայ հայկական ժամուն ընթացքին (ժամը 13,30 – 14), Մշակոյթի Ակիս խորայրին ներքին, ինչպէս աչքատեսիկ Մարթին Քէշիշեանը մանաւանդ կ'ըսէին մեզի եւ պատշաճ կերպով ցոյց տրուաւ Սուրբ Էջմիածնի Գանձարանը, կերտուած բարերարութեամբ Ալեք եւ Մարի Մանուկեաններուն։ Սահիկներ (slide) յաջորդաբար ցոյց տուին հանդիսատեսներուն այս հոյակապ չինութեան գլխաւոր մուտքը, ամբողջական ընդհանուր տեսարանը եւ նորերին գանազան բաժանումները։ Այս ցուցադրութեան առընթեր Մարթին Քէշիշեանը տուաւ նաեւ չահեկան տեղեկութիւններ Գանձարանի գանձապան իրերուն եւ եկեղեցական զարդարանքներուն առընչութեամբ, Ազգային կառոյց հարստութիւն մը (արբեցուցիչ ժառանգ մը), որ գարերու ընդմէջէն դիմանալով ծառ ներքուժումներուն ու արշաւանքներուն մեզի հասան, չնորհիւ Ամենայն Հայոց Հայրապետ Ն. Ս. Օ. Տ. Տ. Վազգէն Ա.ի ջանքերուն ու գործունէութեան եւ նաեւ Հ.Բ.Ը. Միութեան Ցիւանս Նախագահ Ալեք Մանուկեանի նիւթական օժանդակութեան, այս հարստութիւնը պիտի դիտուի՝ փոխանցուելով գարէ գարս, սերունդ սերունդս հայ արուեստը փառաւորելու համար։

«Լա Նասիօն» տեղական օրաթերթը, իր 10 Հոկտեմբեր թիւին մէջ, կ'անդրադառնայ Արժանթինեան սերուած ժողովրդական երգչուհի (Արթիստ) Լոլիթա Թորէսին Մալվա Միութիւն կատարած 9րդ շրջայցելութեան։ Լ. Թորէս իրեն մասնաւոր տրամադրուած սիւնակին մէջ կը հաղորդէ իր յուշերն ու տպաւորութիւնները, յատկապէս մասնաւորելով որ, «Լեգուն այլեւս արգելք մը չէ իմ երգերուս համար, որովհետեւ անոնց հանդէպ իրենց սէրը յայտնելու համար քաջալերէն սորվեցան»։ Եւ, ի միջի այլոց, կ'ըսէ. «Լաւ կը դուներորթիւն գոյ տեղւոյն օտար ունկնդիրներուն մօտ, նկատի առնելով որ անոնք չատ երաժշտասէր եւ խստապահանջ են»։

Շարունակելով կ'աւելցնէ. «Սովետական Միութեան մէջ, երգեցի նաեւ սթատիումներու մէջ, թէպէտ եւ կը նախընտրեմ թատրոնը ուր աւելի կերպ կը գտամ ինքզինքս։ Այն բաներէն որ գիս աւելի տպաւորեցին, հայկական թատրոն երեւանն է։ Երեւան, Մայրաքաղաքն է Հայաստանի, չինուած ժայռոտ լեռներու վրայ, իրրեւ խոտորնակ մեծ քոմփլեքս (complex) մը։ Ան աւելի հին է քան Հռոմը։ Ճշդրիտ պատմագրութեամբ – խորանիներ փորագրուած են իր քարկոտ վրայ։ պատը տակ կը կազմեն իր մշակութային գանձարանին։ «Անոնց (հայերուն), կ'ըսէ Թոռէսը, երգեցի հայերէնով օրօրոցի երգ մը որ չատ յայտնի պիէսներ»։

Դիտողը կը պարտաւորի նաեւ այլ չահեկան մանրամասնութիւններ։

ԱՐԵՒՄՏԱՀԱՅ ԱԶԱՏԱԳՐԱԿԱՆ ՊԱՅՔԱՐԻՆ ԾԱԳՈՒՄԸ ԱՐՄԵՆԱԿԱՆ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ ԵԻ ՌԱՄԿԱՎԱՐ ԱԶԱՏԱԿԱՆ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ ԻՐ 60-ԱՄԵԱԿԻՆ

ՀԱՅԿԱՆՇԷՆ ՈՒՋՈՒՆԵԱՆ

Ռամկավար Ազատական Կուսակցութեան գաղափարապահպանութիւնը իր ազատ ու անկախ մտածողութեան, արտայայտութեան եւ տնտեսական ազատ նախաձեռնութեանց պաշտպանութեամբ, յարկէ որ ընկերային բոլոր դասակարգերու իրաւունքներուն ու մարդկայնօրէն ապրելու ձգտումները, կը մնայ հաստիքարկային գանգուածներու իրաւազօրութեան պարիսպը։

Մենք կը հաւատանք հասարակականութեանց տարբեր մտածելակերպի ու տարբեր հաւատամքներու իրաւունքին որպէս քաղաքակրթական յառաջդիմութեան հիմնական ազդակ ու կը մերժենք կազապարուած մտայնութեանց պարտադրանքը, որոնք կը լրճացնեն մարդկային միտքը, հոգին ու կենսատուր։

Մենք կը մերժենք ցեղային առելութեան, նեղքին քինախնդրութեան վրայ հիմնուած ազգային քաղաքականութիւնը, որ ժողովուրդ մը միւսին պատահականներու կ'առաջնորդէ, զայն հեռացնելով իր տեմնային ժառանգութեան գերազանց արժէքներէն։

Մեր ժողովուրդը դարերու ընթացքին մարդկային հիմնական այս ազատութիւնները փնտռեց ու անհաչիւ զոհաբերեց անոնց համար, երբ տակաւին ուրիշ ժողովուրդներ քաղաքակրթութեան նախաքայլերը չէին առած։ Այսօր ոչ ոք իրաւունք ունի մեզի դասաւանդելու քաղաքական ազատ մտածողութեան բարիքները։

Գաղափարական այս սահմանումներէն վերջ մենք վախճան տարիներէ ի վեր անապաքէն կը մնանք Խորհրդային Հայաստանի քայքայեր եւ կը հաւատանք հոն մեր ժողովուրդի կատարած ստիսանքին առեղծուածալի արգիւնքներուն եւ պատմական նշանակութեան։ Որովհետեւ կը գիտակցինք որ առանց անոնց չզօր կ'ունանին՝ մեր ֆիզիքական գոյութիւնն իսկ վտանգուած պիտի բլլայ ու գարերով մղուած մեր ազգային գոյատեւման պայքարը պիտի չեղի իր նշանակէտէն։ Միայն հոն ապրող, աշխատող, ստեղծագործող մեր ժողովուրդով Հայրենիքի եւ բախիւռքի մէջ մեր գոյատեւումը պիտի իմաստաւորուի։

Այսօր, վախճան տարիներ չետոյ մեր այս դիրքաւորութեան մէջ, երբ գժուար օրերը անցած են, երբ միջազգային քաղաքական միտքը յաճախութեան կը ցուցաբերէ հասկնալու եւ ըմբռնելու համար աշխարհաքաղաքական բաժանումներու ենթարկուած ժողովուրդներու վերաբերումը իրենց Հայրենիքին նկատմամբ, ու նաեւ երբ Հայրենիք –Սփիւռք փոխադարձ այցելութիւններով հաստատուած են յառաջդիմութիւններ ու ստեղծուած է վստահութիւն, չատ դիւրին եղած է ճանչնալ եւ գնահատել վախճան տարիներէ ի վեր մեր դեկավարութեան կողմէ յայտարարուած ճշմարտութիւնը հայ ազգային գոյատեւման ի խնդիր։

Առաքելութիւնը մեզի համար մեծ գոհունակութիւն է, որ հայ ժողովուրդին գանգուածը եկած է մեր եզրակացութեան, դիրքաւորումի իր ընթացքին մէջ ու եթէ հայ քաղաքական մտածողութեան մէջ ոմանք տակաւին չփոթ միտքերով ու տարտամ յայտարարութիւններով կ'ընդունին պատասխանքը պատմական ուսուցիչներու, ժամանակը պիտի հարթէ նաեւ արուեստական այդ վերապահութիւնները։

Բոլորը ծանօթ են Ռամկավար Ազատական Կուսակցութեան դիրքին հայ եկեղեցւոյ ծոցէն ներս ստեղծուած տագնապին առնչութեամբ։ Երբ ոմանք այդ տագնապը կ'արտայայտեն տակաւին, ժամանակաւոր բնոյթ ունեցող միջազգային քաղաքականութեանց արեւելումով, մենք վտանգաւոր կը գտնէինք ու կը գտնենք ազգային մեր ամենահիմնական հաստատութիւնը, գարերու իր պատմական դերով խարսխուած էջմիածնի մէջ, ենթարկել քաղաքական սակարկութեանց։ Ատիկա պիտի խախտէ մանաւանդ սփիւռքի մէջ, մեր ժողովուրդին ազգապահպանման հաւատքը ամուր մեր աւանդութեանց նկատմամբ։ Էջմիածինը դարեր չարունակ եղաւ մեր հայրենի հողերուն վրայ ու անկէ դուրս հայ պետականութիւնը փոխարինող կռուանը հայ ժողովուրդին, ու ան յաջողեցաւ իր դերին մէջ։ Այսօր երբ մենք գարձեալ գաղութներու մէջ ու նաեւ Հայրենիքին ներս պէտք ունինք իր ազդեցութեան զօրացման, կարեւոր չարունակելու համար մեր ազգային նկարագրի պահպանումը, երբ չենք ուզեր իրարմէ բաժնուիլ մենք մեզի պերճանքը խախտումին այդ հեղինակութեան, ժամանցելի տուեալներով։ Ժողովուրդները կը տանան, կ'ապրին ու կը յատկանշուին գարերու հոլովոյթին մէջ իրենց ստեղծած ազգային ամուր հաստատութեանց ու իմպալականացած հաւաքական հաւատամքներով։ Էջմիածինը այդպիսին է մեր ժողովուրդին համար, անկախաբար կրօնական իր հանգամանքէն։ Տկարացնել զայն հարուածելով իր արմատները՝ կը նշանակէ տկարացնել մեր ժողովուրդին մէջ աւելի քան 1600 տարիներէ ի վեր արիւնով, միտքով ու հաւատքով հայ ժողովուրդին բարձրացուցած պարիսպը ինքնապաշտպանութեան։ Ահա թէ ինչո՞ւ մենք կ'ըլլանք անդիմող՝ էջմիածնի հեղինակութեան վնասող նուազագոյն չարժումին հանդէպ։

Անշուշտ ազգային հարցերու քննարկման մէջ կան մեր գաղութներու կազմակերպութիւնն ու անոնց մէջ գործող միութիւններն ու հաստատութիւնները։ Մենք միշտ աչքատեցանք ու ուզեցինք որ գաղութներու մեր հաւաքական կեանքը կազմակերպուի մեզ չրջապատող ժողովուրդներու քաղաքակրթական մակարդակով, գործակցութեամբ ու ներկայացուցչութեամբ բոլոր չինիչ տարբերուն, որոնց բնդհանրական ու անչահախնդիր զոհաբերութենէն ու աչխատանքէն պիտի օգտուին հայ համայնքները ամէն տեղ, իրականացնելով բարեր մասամասպասուիր մեր ազգային առաջադրանքներուն։ Այս մտածելակերպը եթէ ունեցաւ մասնակի չաջողութիւններ կարգ մը չրջաններու մէջ, տակաւին ընդհանրապէս կր մնայ հետապնդելի նպատակակէտ։

Ներկայ մէջ գործող բոլոր միութիւնները, որոնք ազգային առողջ հիմերու վրայ դրած են իրենց ծրագիրները եւ գործադրելիքին մեր ժողովուրդին ծառայելու նուիրումով, ունեցան անհատկարի մեր քաջալերանքը, մեր բնկերութիւնը, մեր մտաւորականութիւնն ու մեր դեկավարութիւնն նիւթական ու բարոյական ամբողջական նեցուկը որոնք չատ անգամ մոռցան, անտեսեցին մեր իսկ կազմակերպչական պահանջները։ Առկ թէեւ մենք տուժեցինք որպէս կուսակցութիւն, բայց չատ աւելի օգուտ եղաւ հայ ժողովուրդը։

Գոհունակութեան միութիւններ, ինչպէս հայրենակցականները, որոնք սկզբնական չրջանին կատարեցին չատ օգտակար գործ եւ ունեցան մեր անվերապահ աջակցութիւնը։ Հայրենի կարօտով տոչորուն, անոնք գաւառէն բերած իրենց վառ յիչատակներով վերապրեցուցին հայրենի չրջաններ։

ԽԱՆԱՍՕՐ

(Շար. 9րդ Էջէն)

...ությունը որ ետ կենային ի-...ին պատակէն: Ապարդիւն: ...ին իր յուշերուն մէջ ...ին պացուցէ. «...(Ահոնի) ...ածայն գտնելով հան-...ին առարկութիւններուս, ...ին ցիկի թէ այնուամենայ-...ին իրմէ բան մը չեն կրնար ...ին, խնդիրը իրենց ձեռքը ...ին կերդոնն է որ զայն որո-...ին է ետ կարելի չէ ետ կե-...ին...» (*Յուշեր Արմենակ Ե-...ին*: Բ. տպագրութիւն, ...ին, Պէյրութ, էջ 93):

Ապարդիւն մնացած իր ...ին եմ, Եկարեան իր ...ին ...ին կամաւորներէ ...ին պացած խումբով ճամբայ ...ին դէպի Վան, գրեթէ միա-...ին ժամանակ դաշնակցական ...ին՝ որուն համար կ'ըսէ ...ին «...խժամուժ հաւաճա-...ին մըն էր՝ մօտ 200 հոգիէ ...ին պացած, լաւ զինուած եւ ...ին պատրաստ դրօշակներով» (նոյն տեղ, էջ 93): Սահմանը ...ին ցնելէ ետք, երկու խումբե-...ին կը հասնին Արաուլ լերան ...ին ատարը, ուրկէ կը նշմարեն Մարդիկ ցեղի վրաններ, ...ին ...ին մօտ 120 հատ» Խանա-...ին լեռնանդաստին վրայ: Դաշնակցական խումբը զին-...ին պատրաստ կը կազմէ. ...ին պատրելու համար արշաւա-...ին. կը հրաւիրուի նաեւ ե-...ին կարեան որպէսզի մասնակցի ...ին արձակումին, սակայն կը ...ին մերժէ. «...ծանուելէն առաջ, ան ...ին չոտնատակ իր խումբով ...ին արդիւ ըլլայ բուրէ կամ ...ին իւրտ օգնական ուժերու Խա-...ին սորհասնելու:

Այս կէտէն ետք դաշնակցա-...ին կան գրոյներ ընթերգական-...ին դիւցազներգական նկարագ-...ին րութիւններու կ'անցնին:

Երեկոյ է. յերան յանջին ...ին նգիստ կ'առնէ խումբը, ...ին որ ականատես անհունն ...ին պատմիչ մը «զօրաբանակ» կը ...ին կոչէ հանիստութեամբ: Ձէ-...ին այիները կը հրաւիրուին եր-...ին գամ տալու, եւ երբ Դաշնակ-...ին ցութեան դրօշը կը բարձրա-...ին ցնուի է, բոլորի սիր-...ին րտն էլ, ուրախութեան եւ ո-...ին գհութեան նշաններ են ե-...ին թուած իւրաքանչիւր դէմքի ...ին վրայ եւ առանց ազդարարու-...ին թեան, ինքնաբերաբար կանգ-...ին նած են. Կեցցէ՛ Դաշնակցու-...ին թիւնը, կեցցէ՛ Յեղափոխու-...ին թիւնը, կեցցէ՛ խմբապետը»: ...ին Ետսի «արշաւախմբի փի-...ին նչի հահանան»: երդում կ'ը-...ին նեն բոլորը, ապա կարգով կը ...ին նխումին հրամանատարը (Վար-...ին գան), Նիկոլ Դումանը, ...ին պրոնեայ «փիդայի բահա-...ին նան», «փիդայի բժիշկը», «ո-...ին րոնի վարձատրուած են բուռն ...ին ծախահարութիւններով»: Նի-...ին կոլ իր խօսքը կ'աւարտէ այս-...ին պես. «Ցնծո՛ք, վեհանձն եղէ՛ք ...ին դէպի տկարները, ո՛չ մի դէպ-...ին ում ձեռ չտաք կանգնց եւ ...ին երեխաներին, իսկ տղամարդ-...ին կանց՝ անխնայ կոտորեցէ՛ք» (Բոլոր մէջբերումները՝ *Դրո-...ին ւոյներ Հ.Յ. Դաշնակցու-...ին թեան Գործունէութիւնից* – *Ա. Տաճատեան*): Ա. Նորեան, 1917, «Հայրենիք» տպարան, Պոստոն, «Խանասօրայ արշաւանքը» գլուխ, էջ 294–324):

Լուռ գիշեր է. հրամանատարը ձայն կուտայ. «Տղե՛րք, գետը անցէ՛ք»: Տղերքը կ'անցնին, դիրք կը գրաւեն, «սպասում են փողի ձայնին»: Ահասւսիկ նկարագրականը.

«Քիչ յետոյ լսւում է բիւրղ պահապաններից մէկի ձայնը, *լօ՛, լօ՛, հուն չի մարիվրն* (Է՛յ, է՛յ, դուք ինչ մարդիկ էք):

«Տիրում է խորին լռութիւն: Հարցումը նորից կրկնւում է եւ այս անգամ պատասխանի փոխարէն նկատում է օձաձեւ շղթան եւ իրարանցումը տիրում է բոլորին:

«–Ձիաւոր հասցրէք Բաշ-Գայա, լսւում է մի ձայն:

«–Ցածրանցէ՛ք աղաչում:

«–Աստուա՛ծ, փիդայիներն եկան, ո՞ւր փախչինք, ողբում է մի կին: Եւ այսպէս բրդական վրանների մէջ տիրում է անպատմելի մի շփոթ:

«Հնչուեց ռազմական փողը: Մօսին հրացանների համարկերը յայտարարեցին կռուի սկիզբը եւ Խանասորը թնդաց»:

Համածայն մեր դիւցազներգական պատմաբանին, բիւրտերը հրկիզասնկներով կը սպանուին իւրաքանչիւր վայրկեան· վրանները կրակի կը տրուին, սակայն փէտայիները չեն մոռնար նախ եգիրուն եւ ոչխարներուն պահպանութիւնը կտրել ու զանոնք փրկել···: Ձէտայիները կը խուժեն Շարաֆ պէկի վրանը՝ զայն սպանելու համար (արդէն գլխաւորաբար այս նրպատակով Խանասոր եկած էին)· անոնց առաջնորդն է աղրակցի հայ մը, որ նախապէս Շարաֆի սպասաւոր եղած էր եւ յաւ կը ճանչնար զայն: «Երբ նախկին ծառան ներս է մտնում իր տիրոջ վրանը, տեսնում է Շարաֆին վիրաւորուած, իսկ կիներ՝ շրջապատած Հասիկի այրիկոր, արտասուալից ու հիծծծալով, տեսնելով իր նախկին ստրուկին, պաղատագին դիմում է նրան· «Դուն մեր հացն ես կերել, ապատիր ինձ եւ ամուսնուս: Ես հայ եմ, կը գամ ծեզ հետ, տարէ՛ ուր որ կ'ուզէ՛ք, միայն խնայեցէ՛ք մեզ» (էջ 305):

Պատմագիրը չ'բսիր թէ յետոյ ի՛նչ եղաւ: Ազատուեցա՞ւ Շարաֆ· սպանուեցա՞ւ: Ինչո՞ւ վիրաւոր էր, ե՞րբ վիրաւորուած էր: Շատախօս բնաբերգակը լուռ է, որովհետեւ Շարաֆ պէկ չսպանուեցաւ:

Շարաֆ պէկ պարզապէս այդ գիշեր Խանասոր չէր գտնուեր:

Անոր փոխարէն սպանուեցաւ թուրֆ յիսնապետ մը որ հիւրաբար հոն կը գտնուէր: Սպանողն էր Կարօ Զօրեան, որ հիանալի խիզախութիւններէ ետք ինկաւ լերան կողին:

Բայց Դաշնակցութեան ժրաջան պաշտօնաթերթ «Դրօշակ» իր 13 Սեպտեմբեր 1897 ի թիւին ճակատը յայտարարեց·

«Ձէդայիների շէշտակի գնդակները գրեթէ բնաջինջ արին այդ թշնամի ցեղը: Ցնդապետ Շարաֆ–բէյ իր ընտանիքով սրախողխող եղաւ»:

Եւ մինչեւ այսօր այդ ըսպանութեան առասպելը կը տարածուի ընթերցողներու եւ ունկնդրողներու:

Ի՞նչ էր սակայն Խանասորով շահուածը:

Համածայն Երգիճ, «Մի ժամուայ մէջ Մազրիկ ցեղը ջնջուեցաւ, Խանասորայ կանայ դաշտը կարմիր գոյնով ներկուեցաւ»: Երկրորդ մասը կրնայ փոխաբերաբար հասկըցուիլ, բայց Մազրիկ ցեղի ջնջուիլը հաստատում մըն է, որ դժբախտաբար հիմ չունի: Սպանուողներու յստակ կամ գէթ մօտաւոր թիւ մը չի տրուիր: Եկարեան իր յուշերուն մէջ կը գրէ: «Քիւրտերէն սպանուեցաւ մօտ 20 կին, 25 այր մարդ եւ 60ի չափ մանուկներ: Կը սպանուին նաեւ 200ի չափ կենդանիներ» (էջ 95): Այս թիւերը, նոյնիսկ եթէ ներառնենք 200 կենդանիները, Մազրիկ ցեղի ամբողջութիւնը չեն ներկայացներ···: Դիւցազներգակ պատմագէտը Մազրիկ ցեղի վրաններու թիւը 250 էր կ'ըսէ: Եթէ իւրաքանչիւր վրան չորս բնակիչ ունենար, քիւրտերուն հարկաւոր պիտի ըլլար հազար: Ուրե՞ք: Պարզապէս այն որ «ի՛ր ժամուայ մէջ Մազրիկ ցեղը» չրնաջնջուեցաւ: Ընդհակառակը:

Փաստ տուող քիւրտեր շրջակայ գիւղերէն օգնութիւն ուզած ըլլալով, Խանասորի դաշտը եւ լերկրները շուտով կը ծածկուին հեծեալ թէ հետոտնի կռուողներէ, որոնց ի տես՝ «հրամանատարի հրամանով բանակի մի մասը ճահիճի փողը հնչեցրեց եւ ձիաւոր խմբի պատցանելութեամբ Արաուլի պագաթին առաջուց որոշած դիրքերը գրաւեց»: Իսկ մնացող քեստաչիները ալ կամայ–կամաց կը սկսին ճահնջել· դիւցազներգակը կը գրէ· «···եւ ահա հայդուկները, իրենց հետ (վրաններէն) առնելով այն-պիսի իրեր որոնք այդ օրուայ յիշատակ կարող էին ծառայել, անցան դէպի դիրքերը» (էջ 308): Ի՞նչ գեղեցիկ արտայայտութիւն՝ «գողցան» չբսելու համար: Իսկ պատերազմական աւարն էր «բաւականաչափ ձիաներ, բազմաթիւ հրացաններ» (նոյն տեղ):

Եւ քաշուելով բլուրներու յանջերուն, հայերը կը շարունակեն կռիւը ու հետզհետէ կը քաշուին, տեղի տալով քիւրտերու ուժին առջեւ: Խումբը կ'ունենայ 19 մեռեալ:

Եկարեան, իր յուշերուն մէջ կը գրէ· «Կռիւը տեղի ունեցաւ շատ հապճեպ եւ անկարգ կերպով· զինուորներէն ոմանք զարհուեցան իրենց իսկ ընկերներուն կողմէ՝ կոդոպուտի նպատակով քիւրտերուն վրանները մուտքի եւ այդ պատճառաւ ստեղծուած շփոթին պահուն» (էջ 94): Ասիկա տրամագծօրէն կը հակադրուի այն բոլոր նկարագրականներուն, որոնք արշաւանքը կը յայտարարեն կատարեալ յաջողութիւն մը՝ ձեռք բերուած զինուորական կարգապահութեամբ եւ ռազմագիտական մեթոտներով:

Խանասորի արշաւանքը, համածայն Մուշեղ Իշխանի, «Պանք Օթոմանի գրաւման հետ, մէկ տարուան տարբերութեամբ՝ մեր ներագոյն պատմութիւնը լեցնող եւ փառազարդող դէպքեր են: Բախտորոշ ու վճռական թուականներ՝ որոնք նոր իմաստ եւ նոր ուղղութիւն տուին մեր յեղափոխական պայքարներուն եւ հայ ժողովուրդի զգացական աշխարհը հոգեփոխեցին մէկ անգամէն: ···Ստեղծուեցաւ հերոսական պաշտամունքի եւ հերոսներու փաղանգ»:

Խանասորը, ի'նչ ալ ըլլան տրուած բացատրութիւնները, *ցուցական* արարէ մըն էր՝ տպաւորելու թուրֆն ու բիւրտը, նաե'ւ հայը, բայց մանաւանդ՝ եւրոպացին, որմէ կը յուսացուէր բաղաձական եւ բարոյական օգնութիւն: Որպէս այդպիսին, ան նման էր Խանասորէն մէկ տարի առաջ՝ Պոլսոյ մէջ 14 Օգոստոս 1896–ին տեղի ունեցած Պանք Օթոմանի գրաւման: Հոն եւս նրպատակը ցուցադրական էր, եւ առաւելաբար կը միտէր տպաւորելու Եւրոպան:

Ցուցադրական արարէ մը կազմակերպողները սակայն պէտք է կանխահոգութիւնը ունենան մտածելու *հետեւանքներու* մասին: Բրտութիւն որ կրնայ յաջողցնել բրտութիւն··· եւ այնպէս անվերջօրէն: Եթէ բրտութիւն գործող երկու հակամարտ կողմերը համահաւասար ուժ ունին, հետեւանքը–վնասն այ նոյնաչափ կ'ըլլայ: Այլապէս երկուքէն մէկը անպայմանօրէն պիտի տուժէ:

Մեր պարագային, ուժերը հաւասար չէին:

Պանք Օթոմանը բիրտ արարէ մըն էր ի հակառարձութիւն հայոց դէմ 1895–1896ին գործած բրմական ջարդերուն: Ի՞նչ եղաւ արդիւնքը: Պոլսոյ եւ շրջակայքին մէջ մօտ 20,000 անմեղ հայեր ըսպանուեցան, իսկ դրամատուները գրաւող տղաբ (որոնց դեկավարը առաջին վայրկեանին իսկ սպանուած էր) որպէս պարզ ոճրագործներ նաւ նետուեցան եւ դրկուեցան պանդխտութեան:

Խանասորը հակագդեցութիւնն էր 1896 Յունիսին Ս. Բարթուղիմէոսի առջեւ 500 հայ երիտասարդներու նահատակութեան: Ի՞նչ եղաւ արդիւնքը: Զարդին հեղինակեցրէն Շարաֆ մահէ ազատեցաւ, Մազրիկ ոնրապետ ցեղը չրբնաջնջուեցաւ, եւ ընդհակառակը՝ «···(Խանասորը) մեզի արժեց 4,000 անձի կորուստ, որովհետեւ բիւրտերը ամէն զայրացած, յարձակեցան իրենց շրջանի հայարնակ գիւղերուն վրայ ու ջարդեցին Կոտոյի, Գապիկի, Ասլանի, Ըմպանավայի եւ սահմանագլխային այլ վայրերու հայ գիւղացիները, որոնցմէ վերապրողները, ձգած տուն ու տեղ եւ ամէն ինչ, ապաստանեցան Պարսկաստան՝ մատնելով ամենածանր թշուառութեան: Ո՞վ ջնջուեցաւ եւ Խանասորայ դաշտը որո՞ւն արիւնով ներկուեցաւ···» (*Յուշեր*, էջ 95):

Երբեք կասկածի տակ չեմ առներ այս վոյլ սրարՐներուն գործադրող հայդուկներուն հայրենասիրութիւնն ու ազգասիրութիւնը: Անոնք եւ ա-նոնց նմաններ գոյութիւն ունէին կուսակցութիւններու կազմուէն եւ ազատագրական պայքարի սկզբնաւորութենէն շատ առաջ· անոնք գիւղացիներ, որոնք ա'լ անկարող հանդուրժելու ստըղկութեան եւ անարդարութեան, հրացան ճարած եւ Սասնոյ լեռները պատսպարած էին, այդ լեռներու ջինջ օդին նման մաբուր ընկարագրով: Ո'չ մէկը խնդրոյ առարկայ կը դարձնէ այդպիսի մարտիկներու հայրենասիրութիւնը:

Սակայն պատմութեան դատաստանին պատասխան պէտք է տան բոլոր անոնք, որոնք ժրնեբ ըստած կամ Լոնտոն, անհաղորդ՝ հայ բնաշխարհի ԻՐԱՒ վիճակին ու հայութեան ահաւոր տագնապին, ցուցական արշաւները կը կազմակերպէին եւ զոհ–հերոսացումներու հետամուտ կ'ըլլային, իրենց սեփական աւանդատուն–բանիւոնը պատրաստելու համար: Ո՞վ հաշիւ պիտի տայ Պանք Օթոմանի արարիչն է հետեւանք Պոլսոյ բարեփոխներուն վրայ խոյխոդուած հազարաւոր մշեցի եւ այլ պանդուխտ բնակիչներուն գոհագործումին համար: Ո՞վ հաշիւ պիտի տայ Խանասորի յաջորդող ջարդերուն համար:

Հերոսացո՞ւմ: Անպայմանօրէն, եթէ ժողովուրդ մը որոշած է իր ազատութիւնը ինքնի ի'ր բազուկով ստանալ:

Սակայն թող ցոյց տրուի *միա՛կ* շահ մը զոր հայ ազատագրական պայքարը կամ հայ ժողովուրդը ապահովեցին Պանք Օթոմանով եւ Խանասորով: *Միա՛կ չահ մը*: Մինչ վնասը մէջտեղն է:

Պանք Օթոմանի, Խանասո-

(Շար.ը 15րդ Էջ)

ՀԱՅՐԵՆԻ ԱՇԽԱՐՀ
ՀԱՅ ԿԵՐՊԱՐՈՒԵՍՏԻ ԵՐԱԽՏԱՒՈՐՆԵՐԸ



«ԱԶԱՏՈՒԹԵԱՆ ՉԻՆՈՒՈՐՆԵՐԸ»

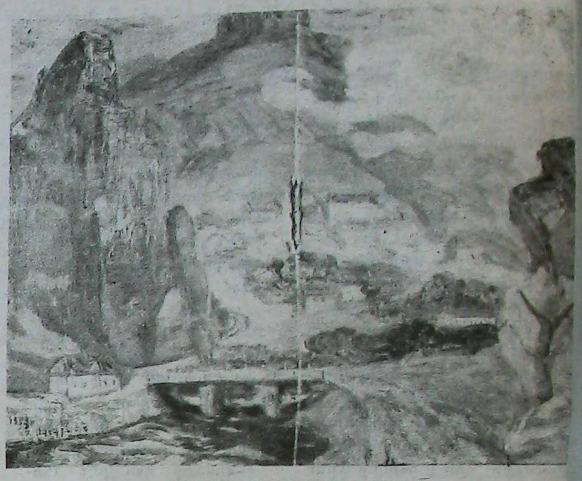

«ԲԵՐԴ ՇԱՄՇԱԴԻՆՈՒՄ»

ՀՄԱՅԵԱԿ ԱՒԵՏԻՍԵԱՆ
ԺԱՄԱՆԱԿԻ ՀՆՉՈՂՈՒԹԵԱՄԲ

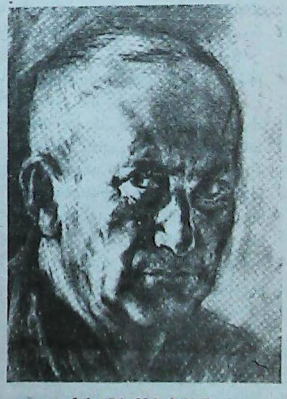

«ԻՆՔՆԱՆԿԱՐ»

Հայկական Ս.Մ.Հ. արուեստի վաստակաւոր գործիչ, Փրոֆ. Հմայեակ Աւետիսեանը (1912–1978) այն արուեստագէտներից է, որոնց կենսագրութիւնը միաձուլուած էր հարազատ ժողովրդի կենսագրութեան եւ այդ օրգանական համաձուլուածքը բնորոշել է նկարչի ստեղծագործութեան հիմնական բովանդակութիւնն ու թեմատիկ կողմնորոշումը:

Նկարչին խորապէս մտահոգել են հարազատ ժողովրդի ճակատագիրը, նրա անցեալն ու ներկան, մարդիկ, բնութիւնը: Այս հարցերի գեղարուեստական իմաստաւորումը պայմանաւորել է նրա ստեղծագործութեան բազմաժանրութիւնը: Աւետիսեանն ստեղծել է կոմպոզիցիոն կրտաւներ, դիմանկարներ, բնանկարներ՝ ինչպէս գեղանկարչական, այնպէս էլ գծանկարչական:

Իր կոմպոզիցիոն ստեղծագործութիւններում («Անցեալի առօրեայից», «Երախտապարտ ենք...», «Ագատութեան դինուորները» եւ այլն) Հ. Աւետիսեանը դիմում է հայ ժողովրդի կեանքի ամենադրամատիկական իրադարձութիւններին: Եղեռն, միլիոնաւոր զոհեր... Այս ամէնը տեսել ու ապրել է ինքը՝ նկարիչը: Նկարները յագեցած են ողբերգական հնչողութեամբ, սակայն Աւետիսեանի կտաւները ոչ թէ բարբարոսութեան սոսկ պատկերում են, այլ սրտի ցաւ ու բողոք:

«Երախտապարտ ենք...» կտաւում, որպէս հայ ժողովրդի մշակոյթի խորհրդանիշ, յաւերժացած կոմիտասը կերպարը, որի երկու կողմերից իրենց անսասան վճռակամութեամբ ծառանում են հայրենիքի պաշտպանները: Հայ ժողովրդի անցիցում պայքարն ու արիութիւնն են մարմնաւորում «Ագատութեան դինուորները» կտաւի մէջ պատկերուած Անդրանիկն ու Գայլը:

Նկարչի ստեղծագործական հնարաւորութիւնների հարստութեան, նրա յայնածաւալ յղացումների ու գրանց վարպետ իրականացման մասին են վկայում նաեւ «Նախօրեակին (Վ.Ի. Լենինին)», «Բոգդան Կնունեանցի երգերը ՌՄԴԲԿ 2-րդ համագումարում 1908 թ. Լոնդոնում», «Լենինը եւ Միհանիկեանը» կտաւները: Սովետական գեղանկարչական արուեստում լենինապատումը հիրաւի վիթխարածաւալ է, եւ այդ բնագաւառում նոր խօսք ասելը աւելի քան դժուար, բայց Աւետիսեանին դա յաջողուել է: Աւետիսեանի կերտած Լենինը թէ՛ յայնահուն մտածող է, թէ՛ նամիզմով:

Աւետիսեանի դիմանկարները բազմազան են թէ՛ կերպարների բնոյթով եւ թէ՛ գեղանկարչական-կառուցուածքային ոճաձեւերով: Դրանք աչքի են ընկնում հոգեբանական նուրբ նկարագրութեամբ, սոցիալիստական բռնութագրման խորութեամբ, ձեւերի յստակ ուժեալութեամբ եւ գեղանկարի հիւթեղութեամբ: Զեւի նրբագեղութեամբ, գծի արտայայտչականութեամբ են չեչտուած նկարչի գծանկարչական ստեղծագործութիւնները, կոմպոզիցիաները, բնանկարները, որոնք յագեցած են պատմական ու փիլիսոփայական բովանդակութեամբ:



«ԵՐԱԽՏԱՊԱՐՏ ԵՆՔ»

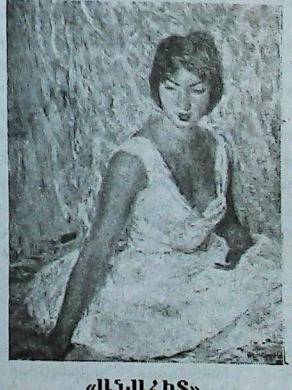

«ԱՆԱՀԻՏ»

Ստեղծագործական ուղին Ա. Ավետիսեանի համար եղել է դժուար, հակասական, ինքնուրոյն որոնումների ուղի: Նկարչի ստեղծագործական ուղին ունի երեք հիմնական շրջան: Առաջին շրջանի (1930-ական թթ.) գործերում զգացւում է ազդեցութիւն Մարտիրոս Սարեանի ստեղծագործութեան: Երկրորդ շրջանում (1940-ական թթ.) նկարչի ստեղծագործութեան մէջ ուժեղանում է ռեալիստական միտումը: Երրորդ շրջանում (1950-ական թթ. վերջ) նկարչի ստեղծագործութեան մէջ ուժեղանում է ռեալիստական միտումը: Երրորդ շրջանում (1950-ական թթ. վերջ) նկարչի ստեղծագործութեան մէջ ուժեղանում է ռեալիստական միտումը:

ԱՆԱՀԻՏ ԱՒԵՏԻՍԵԱՆ

Հ.Բ.Ը. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱԿԱՆ ՀԱՄԱԳՈՒՄԱՐԸ



Հ.Բ.Ը. Միութեան երիտասարդական Համագումարին մասնակցող Հարաւային Ամերիկայի զանազան մասնաճիւղերը. Նկարին մէջ մասնաւորաբար կ'երեւան Պրիեր. Հ. Շահինեան, Ա. Սարաֆեան եւ Ի. Քէշիշեան, ինչպէս նաեւ Փրոֆ. Ատօֆօ Գոթոմեան.

Շաբաթ 10 Հոկտեմբերին, Ալֆոնս Այրէսի մէջ տեղի ունեցաւ Հ.Բ.Ը. Միութեան երիտասարդական համագումարը, մասնակցութեամբ Սան Փաւլօ (Պրազիլ), Մոնթեվիտէօ (Ուրուկուայ), Գորտոպա եւ Պուէնոս Այրէս (Արժանթին) մասնաճիւղերու երիտասարդներու պատգամաւորներուն:

Հանդիսութիւնը կատարելջեալ յետ միջօրէին: Գլխաւոր օրակարգն էր Հարաւային Ամերիկայի երիտասարդաց Լիկայի նախագահ Պրն. Խոսէ Քէշիշեանին՝ իր պաշտօնէն հրաժարելու խնդրանքը: Ինչպէս ծանօթ է այս խընդրանքը նկատի առնուած էր Պրն. Գերմ Մկրտիչ Եանին, ատենապետ Արժանթինի կառավարութեան ընթացքին: Հրաժարելու փափաքին պատճառը Պրն. Ռ. Քէշիշեանի բազմակողմանի պատասխանատուութիւններն են, որոնք անկարելի կը դարձնեն այս հարցին վերաբերեալ ուղղակի նամակ մը, որուն մէջ ան կը դրուատէ Պրն. Քէշիշեանի, իր գործունէութեան տարիներուն, կատարած օգտակար եւ անձնահաւատուր գործին համար, կը յայտնէ այն երախտագիտութիւնը որուն արժանացած է կեդրոնական ծանձնաժողովին կողմէ, աւելցնելով որ Պրն. Քէշիշեան ցուցաբերած է փորձառութիւն, անկողմնակալութիւն եւ հմտութիւն իր պարտականութիւնը առաջ տանելու գծով: Պրն. Պ. Սեդրակեան կ'արտայայտէ թէ «խորունկ ցաւով» կ'ընդունի այս հրաժարականը:

Հետեւաբար, երիտասարդներու Լիկայի համագումարը պատշաճ համարեց նշանակել Պրն. Անթօնիօ Սարաֆեանը –նախկին նախագահ երիտասարդներու Լիկայի Պուէնոս Այրէսի մասնաճիւղին – որպէսզի փոխարինէ Պրն. Քէշիշեանին, այն համոզումով որ իր փորձառութեամբ եւ խորաթափանցութեամբ օգտակար պիտի հանդիսանայ Հայկական բարեգործական Ընդհանուր Միութեան, եւ պիտի ստանձնէ երիտասարդներուն ու մարզիկներուն յառաջդիմութեան:

Անմիջապէս եղք բեմ հրաւիրուեցաւ Մարի Մանուկեան նկարագրական վարժարանի տնօրէն Պրն. Սեդրակեան այս հարցին վերաբերող ուղարկած նամակը, որուն մէջ ան կը դրուատէ Պրն. Քէշիշեանը, իր գործունէութեան տարիներուն, կատարած օգտակար եւ անձնահաւատուր գործին համար, կը յայտնէ այն երախտագիտութիւնը որուն արժանացած է

«ԳԱՅԱՆԷ» ՊԱՐԱԽՈՒՄԲԻՆ ՏԱՐԵԿԱՆ ԵԼՈՅԹԸ

Բարեբախտաբար ունինք բոլորիս ծանօթ շատ մը կազմակերպութիւններ, նուագախումբեր, երգչախումբեր, պարախումբեր եւ այլազան շատ մը մարմիններ, որոնք ոչ միայն կ'ինքնորոշեն մեր գաղութին կենսունակութիւնը, յառաջդիմութիւններն ու մշակութային մակարդակին գնահատելի բարձրութիւնը, այլ նաեւ անոր՝ արժանթինահայութեան, կուտան մասնաւոր պատուոյ պատուանդան մը սփիւռքահայութիւնը կազմող գաղութներու ամբողջութեանը մէջ:

Ճշմարտասէր, անկողմնակալ ու արդար ըլլալու համար, պէտք է ընդունիլ թէ յիշեալներուն մէջ իր առաջնահերթ տեղը գրաւած է Արժանթինահայ Մշակութային Միութեան «Գայանէ» պարախումբը, որ ունի աւելի՛ քան քսանեօթը տարիներու կեանք մը: Կեանք մը՝ որ ամբողջական զոհողութեանց, անհամար դժուարութեանց, երեւակայելի եւ աներեւակայելի, տաժանելի ու կնճռոտ բազմաթիւ պայմաններու կատարեալ մարմնացում մըն է: Զինուած կամքի զօրութեամբ եւ հեռատես յաջողութեան մը հաւատքով ու պրկուած միջաններով՝ պարախումբը ապացոյցը տուաւ թէ անյաղթահարելի ոչ մէկ բան գոյութիւն ունի իրեն համար:

* * *

Ապացոյց՝ տասը Հոկտեմբերի գիշերը Միսէրիքորտիայի հոյակապ սրահին մէջ տեղի ունեցած «Գայանէ» պարախումբին տարեկան անման ելոյթը: Ելոյթ մը՝ որ անկասկած իւրաքանչիւր հանդիսականին յիշողութեանը մէջ տարիներ շարունակ քանդակուած պիտի մնայ:

Շնորհիւ Տիկ. Ալիսիա Զօլաքեանի բծախնդիր ղեկավարութեան եւ անխոնջ աշխատանքին, ինչպէս նաեւ Մայր Հայրենիքէն Արժանթինահայ Մշակութային Միութեան հրաւէրով Պ. Այրէս ժամանած Պրն. Խաչիկ Մարգարեանի մասնագէտ ղեկավարի եւ պարարուեստի իր անգնահատելի ցուցմունքներուն եւ ուսուցման՝ գործադրուեցաւ յայտագիր մը, որուն իւրաքանչիւր պարին բեմադրութիւնը խլեց ներկաներուն ոռոտաձայն ծափահարութիւններն ու հիացման արտայայտութիւնները: Մէկ միւսը գերազանցող պարերու ամբողջութեան անդրադառնալ պիտի ըլլար շատ երկար, բայց անպայմանօրէն պէտք է յիշել «Հեծեալներու պարը», «Կատակ պար»ը, «Պարի Հրաւէր»ը, «Ազգագրական»ը ու մասնաւորաբար՝ «Բարեկամութեան պար»ը, որոնք ինքնին գլուխ գործոցներն էին օրուան յայտագրին:

Կարելի չէ մոռնալ նաեւ մանկական խումբին «Ճէյրան»ի եւ «Սասուն» պարերու կատարումը, որոնք զուարթ վայրկեաններ ջամբեցին ներկաներուն: Մասնաւոր շնորհաւորութեան արժանի է այս խումբին ղեկավարուհին՝ Տիկ. Սուսաննա Հայրապետեան Ճէնտէրէճեանը, որ պզտիկներու հետ հասկացողութեան մասնաւոր լեզու եւ հաղորդակցութեան ինքնայատուկ հմայքը ունի:

Իսկ... «Հրաժեշտի պար»ը..., որ ուրիշ բան չէր եթէ ոչ՝ արուեստ համակող սքանչելի տեսարան մը, բոլորս ըրաւ հայ պանծալի պարով ու մշակոյթով հպարտացող, փառապանծ գեղարուեստի մը ոլորտին մէջ հայկական շունչ ու հոգի ազահօրէն յափշտակող երջանիկ մահկանացուներ՝ որոնք խակապէս հպարտ կը զգան հայ ծնած ըլլալնուն համար:

* * *

Շնորհակալութիւններ Տիկ. Ալիսիա Զօլաքեան, Պրն. Խաչիկ Մարգարեան, Տիկ. Սուսանա Ճէնտէրէճեան, Օժանդակ Տիկիններ, պարող երիտասարդ-երիտասարդուհիներ, խօսնակ՝ Լիս. Գարլօս Փօլատեան, ինչպէս նաեւ ծնողներ որ անհամար զոհողութեանց յանձնառու եղան:

Պուէնոս Այրէս

ԳԻՍԱԿ ՆԱՀԱՊԵՏԵԱՆ

ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ ԱՄԵՐԻԿԱ ԽԱՂԱՂՈՒԹԵԱՆ ՆՈՊԷԼԵԱՆ ՄՐՑԱՆԱԿԸ



Քոսթա Րիքայի Նախագահ Արիաս

1987-ի Խաղաղութեան Նոպէլեան Մրցանակը շնորհուեցաւ Քոսթա Րիքայի Նախագահ Օսքար Արիասի ի գնահատանք՝ իր ստանձնած գլխաւոր դերին ու աշխատանքներուն Կեդրոնական Ամերիկայի Խաղաղութեան ծրագրին ի խնդիր:

Նախագահ Արիասը, որ 46 տարեկան է, իմանալով Նոպէլեան Մրցանակի յանձնախումբին այս որոշումը, հետեւեալ յայտարարութիւնը ըրաւ.-

«Կ'ընդունիմ Խաղաղութեան Մրցանակը Քոսթա Րիքայի, խաղաղութեան եւ Կեդրոնական Ամերիկայի համար, ուր 25 միլիոն մարդ արարածներ իրաւունք ունին ապագային լաւատեսութեամբ նայելու եւ յառաջդիմութեան յոյս ունենալու»:

Մեր ձայնը կը միացնենք «Խաղաղութեան Առաքեալ» Նախագահ Արիասին, աւելցնելով որ «լաւատեսութեամբ նայելու եւ յառաջդիմութեան յոյս ունենալու իրաւունքը պէտք է որ ունենան նաեւ երկրագունդի վրայ բոլոր այն երկիրները ուր խաղաղութիւնը ու յոյսը վաղուց անհետացած են եւ ուր միլիոնաւոր մարդիկ, անմեղ մանուկներ, կիներ ու ծերեր կը մահանան -քանդումի, աւերի կամ ամայութեան առընթեր- ըլլայ քաղաքացիական կռիւներու եւ պատերազմներու, ըլլայ սովի ու անօթութեան հետեւանքով:

Հարկ է նշել որ Քոսթա Րիքա Ամերիկեան ցամաքամասի միակ երկիրն է որ պաշտօնապէս զինեալ բանակ չունի:

ՄԻՋ-ՍԿԱՈՒՏԱԿԱՆ Ա. ԲԱՆԱԿՈՒՄԸ

Հարաւ Ամերիկահայ Միջ-Սկաուտական Ա. Շաբաթը տեղի ունեցաւ 10-12 Հոկտեմբեր երկարող 3 օրերու ընթացքին, Հ.Մ.Ը.Մ.-ի Ռամոս Մեխիայի դաշտին վրայ:

Շաբաթ, 10 Հոկտեմբեր, առաւօտեան, ժամանող 300-էն աւելի պատուիրակութիւնները կը ներկայացնէին հետեւեալ խումբերը՝

-Հ.Բ.Ը. Միութեան «Անդրանիկ»ը.

- Մխիթարեան երկրդ. Վարժ.-ի «Ս. Վարդան»ը.

- Հ.Մ.Ը. Միութեան «Արարատ»ը.

-Գորտոպայի Արծուիկները:

Ըստ դրօշակներու բաժանմունքին այսպէս համախմբըւած պատուիրակութիւնները որոնք ընդունուեցան «Բարի Դալուստ» մաղթանքով, յետ նախաճաշին սկսան լարել -իւրաքանչիւրը իրեն սահմանուած վայրին մէջ- իրենց վրանները:

Ա. Շաբաթի բացման արարողութիւնը կատարուեցաւ ազգային, միջազգային եւ խումբերու համապատասխան դրօշակներով: Որուն յաջորդեցին երկու խումբ պատգամներ կրող փուչիկներու արձակումն ու բացման խօսքը, եւ ապա՝ իւրաքանչիւր խումբ իրեն համապատասխան վայրին մէջ ձեռնարկեց բանակումի աշխատանքին:

Գեղարուեստական յայտագիր մը ներկայացուեցաւ ժամը 18-ին նախընթրիքէն վերջ: Գիշերուայ տեղատարափ անձրեւին հետեւանքով որոշ վրաններէն փոխադրութիւններ եղան տարբեր վայրեր:

Կիրակի, 11 Հոկտեմբեր, ժամը 10,30-ին, Ս. Պատարագէն վերջ, մասնակցող խումբերը տնկեցին եղբայրակցութեան ծառը: Իսկ գիշերուայ խարուկահանդէսին վերջացող բոցերուն մէջ, ղեկավարներ ու անդամներ, դրին բանակումին առաջադրած միտքով քարտեր:

Բանակումի աշխատանքները վերջ գտան Երկուշաբթի, 12 Հոկտեմբերին, ճաշէն վերջ, ամէն մի խումբ իրեն յատուկ վրանը վերցնելով:

Դրօշակի արարողութեան ու փակման հանդիսութեան, ուր խօսք առին բոլոր պատուիրակութիւններու ղեկավարները, յաջորդեց «Մնաք Բարով Երգը» կատարումը, բոլոր խումբերուն կազմած շրջանակով:

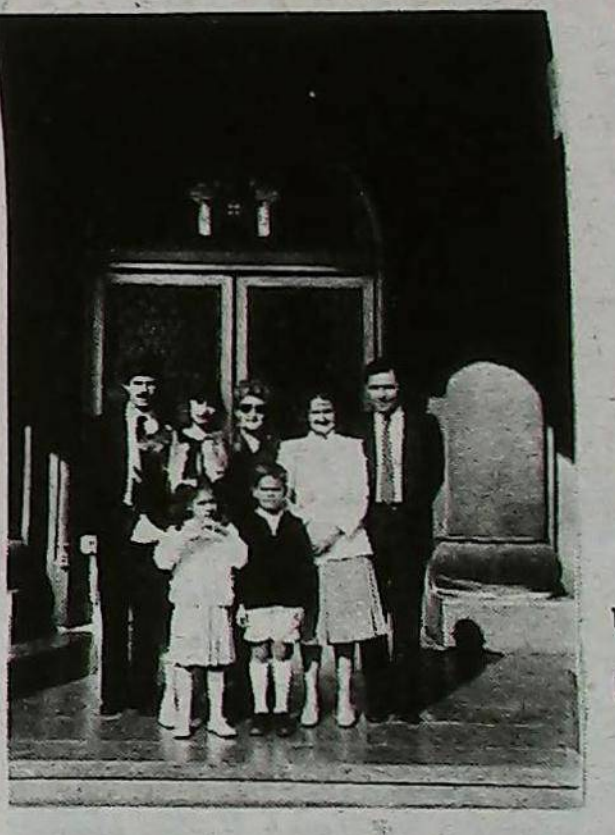

Ս. Էջմիածնի «Ալեք եւ Մարի Մանուկեան Գանձարան»ին առջեւ՝ Արժանթինահայ Բարերարուհի շրջապատուած իր աղջիկներով, փեսաներով եւ թոռներով.

. Remises
. Sepelios
. Traslados

CASA Rivera

CORALLO, CUFARO Y CIA.

Jubilados, pensionados, cónyuges y fliares. sin cargo

Av. Córdoba 4902 T.E.: 773-2800/772-3288

ԱՆԴՐԱՆԻԿ ՉԵԼԵՊԵԱՆԻ

«ԶՕՐԱՎԱՐ ԱՆԴՐԱՆԻԿ ԵՒ ՀԱՅ ՅԵՂԱՓՈԽԱԿԱՆ ՇԱՐԺՈՒՄԸ»

Խորագրեալ կոթողական աշխատասիրութիւնը

(764 էջ, 100է աւելի նկարներ, մատենագիտութիւն՝ 270 աղբիւրներու)

ՍՏԱՆԱԼՈՒ ՀԱՄԱՐ ԴԻՄԵԼ ՀԵՂԻՆԱԿԻՆ

ANTRANIG CHALABIAN
17264 Melrose
Southfield, Michigan 48075
U.S.A.

ԽԱՉԲԱՌ ԹԻՒ 2

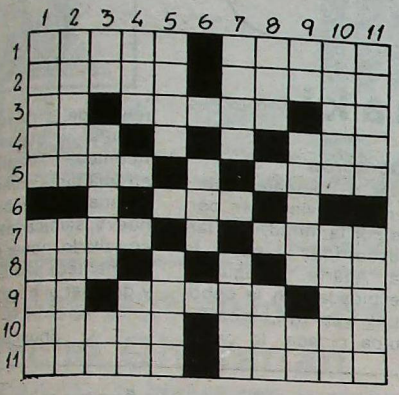

«Ոչ»ն մէկ գիր հաշուել

Հորիզոնական

1.– Ապարանք – ծփանք: 2.– Վատ – անարժէք կ'ըլլայ: 3.– Ապտ մը – որոշ – լեցուն: 4.– Ալի պարագային որ – սերտ: 5.– Անմիջապէս – զառիթափ: 6.– Ուղղահայեաց թիւ 6–ի եռեակ մասը: 7.– Ընչաքաղց – ամփոփ: 8.– Ճանկ – իրարու խառնուած տիտղոս կը: 9.– Դերանուն մը – աչքերու չարաչար ուժգնութեամբ մը կիսով չափ – Մեծեղը կերուած կեր: 10.– Ձոն ակռապլիկ: 11.– Պարանք – պարէն:

Ուղղահայեաց

1.– Պատշաճ – մանեակ: 2.– Անհնազանդ – ամենահաճելի եւ զանակներէն մին: 3.– Խաղ մը – վարէն վեր՝ տեղաւորուէ – վարէն վեր՝ վրան կը նստին: 4.– Բուն – իրարու խառնուած թուր: 5.– Անչնորհք – գրոշմ: 6.– Հորիզոնական թիւ 6–ին հետ կապուելով չարաթը անգամ մը հաճելի ժամանց մը կը կազմէ: 7.– Նշան – հիմա: 8.– Նուիրատուութիւններու ցանկին մէջ երբեմն կը տեսնուի – Նկարչուհեան կարմիր ներկ: 9.– Ո՛ւր – թոյլ – եռալ բայէն երկու տառ: 10.– Ուրիշ տեղ – ժամանակին (հիմա չատ քիչ) զպրոցականներու ձեռքը կը տեսնուէր: 11.– Մանրութիւնը – տալիք:

ԼՈՒԾՈՒՄ-ՊԱՏԱՍԽԱՆ ԹԻՒ 1 ԽԱՉԲԱՌԻՆ

Հորիզոնական

1) Ապուխտ–գեղօն
2) Մարդ – պ – լեզուի
3) Տրէհ – բալ – կազ
4) Ակ – պապակ – կա
5) Ռ – ձուկ – թան – կ
6) Մօր – ցեց
7) Կ – նախ – ծիր – մ
8) Ահ – կախան – ֆա
9) Տիկ – չուտ – վիհ
10) Աման – տ – քամի
11) Կարապ – ճուտիկ

Ուղղահայեաց

1) Աստառ – կատակ
2) Պարկ – մ – հիմա
3) Ուր? – ձու – ապր
4) Ող – պուրակ – նա
5) Տ – բակ – խաչ – պ
6) Պապ – կուռ
7) Գ – լաթ – ծամ – ճ
8) Իդ – կացին – քու
9) Գեղօն – նետ – վատ
10) Օդակ – ց – ֆիլմի
11) Երգակ – մահիկ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՑԵՂԱՍՊԱՆՈՒԹԵԱՆ ՈԳԵԿՈՉՈՒԹԻՒՆԸ ԵՐԵՒԱՆԻ ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՀԵՌՈՒՍՏԱՑՈՅՑԻՆ

(Շար. 13րդ էջէն)

ամով: Արդարեւ՝ խիստ գոհի ձեռնարկ մը, որ պօտաւորապատասխան պահ ունենայ անպայման: Եւ որուն «Եթեռում է երեւան» հայրենի օրթոդոքսը կ'անդրադառնայ վերեւեայ խմբագրականով (1915 թուականին՝ Ցունուար ամիսն սկսեալ հայ բանակայինն ու ոստիկանները գիշերափոխեցան եւ 500–1000 հոգինոց գունդերով կ'օգտագործուին ճամբաներու շինութեան եւ բեռեր տեղափոխելու գործին, ապա աստիճանաբար կը քշուին ամայի վայրեր՝ բնաջնջուելու... Տեղահանութիւնները կը սկսին Ապրիլի սկիզբը Զէյթունի մէջ, ուրկէ մը որ ոչ մէկ բռնութեան ենթարկուած (ռազմագիտացման) նշանակութիւն ունէր: Եւ իթթիհատական կոմիտէն անհրաժեշտ օգտուելով առիթէն, շուրջ 650 մարդ՝ գրող, փաստաբան, բժիշկ, հոգեւոր-բանի, բազաբական գործիչ կը բանտարկուին Ապրիլ 24–25–ը, ապա կ'աքսորուին ու կը պանդուին գաղտնաբար, ապրիսական աննկարագրելի ձեւերով... Այս հայ մտաւորականութեան գրեթէ ամբողջական բնաջնջումը կը նշանակէր:

Ձեռքիս պատմագրութեամբ Ապրիլ 24–էն ի վեր կը հրահանգուէր Աբեւելեան հրահանգներու հաւաքման տնօրէնութիւնը: «Յատուկ կազմակերպութիւն» մըն է որ կը տանձնէ գործը ասպարեզ պատրաստութիւնը: Ան կազմուած էր բանակի սպաներէ, մարզուած եւ իթթիհատի կեդրոնական կոմիտէի եւ յատկապէս Բհաէտտինի Շաքիրի հետ: Անոնք նախ կը ձերբակալէին առաջնորդները, կուսակցականները, հոգեւորականները եւ երիտասարդները, բռնութեամբ տախտակով «խոստովանութիւններ» ստորագրել: Ապա փոքր խումբերով գանոնք քշելով երկրի խորքերը ու քշելով երկրի խորքերը ու ջնջելով: Տեղահանութիւնը նր փաստօրէն բնաջնջումի գաղտնի մէկ ձեւն էր:

Եւ այսպէս սկսաւ հայ ժողովրդին համատարած կոտորածն ու Ջարդը: Կատարուեցաւ այն ինչ որ Աչխարհի վրայ ոչ մէկ ժողովուրդ չէր տեսած: Սարսափ անցաւ ամբողջ ազգ մը... Եղաւ ցեղասպանութիւն՝ հայկական ցեղասպանութիւն: Այս եւ ասկէ դաժան օրերու ու դէպքերու է որ խօսքը կը վերաբերի»:

Այո՛ եղաւ ցեղասպանութիւն եւ ինչ ցեղասպանութիւն. Քաղաքակիրթ Աչխարհի մարդկութեան առաջինը զոր ժամանակակից պատմութիւնը արձանագրեց: Ջայն ուրանալ, կամ անոր տարբեր որակումներ տալ, չահերէ եւ որոշ թելադրութիւններէ մղուած, կը նշանակէ մեզմակից դառնալ բարբարոսին, ասկէ ետք՝ քաջալերել որ տեսեր պատմութիւնը կրկնուի (մեզադպարտութեան անպատիժ մնալը ապահովելով):

Ո՞վ է օգտուողը եւ ովքե՞ր պիտի բլլան ապագայ ժողովուրդներ մարդկութիւնը, ամբո՛ղջ մարդկութիւնը պետութիւններ ու ժողովուրդներ – բախտակամած է պատասխանել այս սրատակիդ հարցումին:

Ն.Գ.

ԽԱՆԱՍՈՐ

(Շար. 11րդ էջէն)

րի եւ նման արարքներու ջատագովները լուռ են հետեւանքներուն մասին, միեւնոյն կը պոռչտան Եւրոպան իրենցմո՛վ զբաղուցած ըլլալու յոխորտանքով: Եւրոպան, այո՛, զբաղեցաւ մեզմով եւ ո՛ւր հասցուց մեր ժողովուրդը: Երանի՛ թէ չ'ըլլայինք:

Եդուարդ Տարօնեան, խաճատրի մասին իր մէկ յօդուածը կ'եւարտէ հետեւեալ կերպով. «Արշաւանքին դիւցազնական ընթացքն ու պատուաւոր վախճանը զարմացուցին ո՛չ միայն օտար հանդիսատես աշխարհը, այլեւ հիացումով լեցուցին Մայրիկ ցեղի մնացորդները, որոնք գուրկ չէին ասպետական ոգիէ (ընդգծումը՝ իմս – Ա. Գ.): Այդ էիւրտերը, որոնց մեծ մասը կուրծքին կամ ճակատին վրայ սպի մը կը պահէր իբրեւ յիշատակ դաշնակցական մօսիններէն, իրենց մեռելներուն հետ նոյն դամբանին մէջ թաղեցին ճահատակ փէտայիները եւ հասարակաց տապանաքարին վրայ գրեցին. ՀՈՍ ԿԸ ՀԱՆԳՉԻՆ ԵՐԿՈՒ ՑԵՂԵՐՈՒ ԿՏՐԻՃՆԵՐԸ»:

Այդ ճահատակ փէտայիներուն համար ատկի սարսափելի արհամարհանքէ եւ անպատուութենէ կարելի չէ երեւակայել, ճան թաղուիլ իրենց ժողովուրդը սպանող եւ հայրենական օճախը պղծող «ասպետական» էիւրտերուն հետ...:

Բայց գոնէ մխիթարուինք որ անոնք գէթ գերեզման մը ունեցան, ուրկէ պատեցաւ Պաիճ Օթոմանին եւ խաճատրին հետեւող ջարդերու հայ զոհերուն:

ԱՐԱՅ ԳԱԼԱՅՃԵԱՆ

ՏԱՐԱԾԵՑԷՔ
«ՍԱՐՏԱՐԱՊԱՏ»
ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹԸ

- 1929 - - 1987 -
ԿՈՄԻՏԱՍ ԵՐԳԱՀԱԽՈՒՄԲ
Հայց. Առաքելական Եկեղեցւոյ
Հոգաբարձութիւն
ԵՐԱԺՇՏԱԿԱՆ ԵՐԵԿՈՅԹ
Հովանաւորութեամբ՝
Գերշ. Գրիգորիս Եպս. Բուճիաթեանի
«ԲԱՆԱՍՏԵՂԾՈՒԹԻՒՆԸ ԵՐԳԻՆ ՄԷՋ»
Մասնակցութեամբ՝
Ֆելիսա Գույումճեանի, Սիրան Ջորեանի,
Նազարէթ Թեքեյրեանի, Աբրահամ Պուչաքճեանի
Դաշնամուր՝ Պերճուհի Թոքաթլեան-Դարբինեան
Ընդհանուր Ղեկավարութիւն
ՄԱՔՐՈՒՀԻ ԷՕԼՄԷՍԷՔԵԱՆ
Ուրբաթ, 23 Հոկտեմբեր, Ժամը 20,45-ին
«Արմենիա» Լարահ ԱՐՄԵՆԻԱ 1866

Madagh en la Escuela Bakchellian
Se servirá finalizada la misa, el próximo
Domingo 8 de Noviembre, a las 12 horas,
en la sala de la Institución.
Corrales 2527 - Capital

ESTUDIO JURIDICO
Dr. Bautista Kuyumdjian
Dr. Gabriel E. Williams
Dra. Patricia Kuyumdjian de Williams
Dr. Javier B. Kuyumdjian
TUCUMAN 1438. PISO 7º
T.E.: 40-6809 / 7112 / 49-7049

Deportivas

River fue el ganador, Armenio el protagonista

Deportivo Armenio 1 - River Plate 2

¿Cuántos goles le hará River a **Armenio**?. ¿Cuál será el planteo de **Armenio** esta vez? ¿Cuál será la respuesta del público, teniendo en cuenta que ninguno de los dos logró aún convencer a sus hinchas? Estas eran algunas de las preguntas que me hacía, camino al estadio de Platense, el pasado 12 de octubre. Para analizar el encuentro, conviene ir contestando cada uno de estos interrogantes.

Es sabido que River cuenta con un plantel de gran jerarquía, muy superior al de **Armenio.** Por ello, para este partido, el gran favorito era el conjunto millonario. Terminó triunfante pero no con total justicia. No fue así porque **Armenio** ya le perdió el miedo a sus rivales, pues ahora sale a ganar, y además porque la visita, conforme al estilo de su Director Técnico, aquietó el ritmo después del 2-0. Este marcador se produjo tras goles de Funes y Da Silva, en los dos únicos ataques punzantes de River durante el primer tiempo. Ambos avances conducidos por el mismo Da Silva, elemento rescatable dentro de la mediocridad riverplatense, daban la imagen de un River que podía ser contundente. Pero allí bajó los brazos y permitió crecer a **Deportivo Armenio** que, a poco de terminar el período, pudo descontar las diferencias. Lo hizo mediante un verdadero golazo. Fue un tiro libre, en el que Villarreal tocó para Oviedo, quien sacó un remate inatajable para Goycochea, arquero de River.

Así finalizó la etapa inicial, con una luz de esperanza para los armenios. El segundo tiempo fue distinto. **Armenio** dominó pero careció de claridad para aspirar a la igualdad. No obstante, creó algunas posibilidades que no pudo concretar por su falta de definición. Atrás no tuvo problemas, pues sus defensores controlaron eficazmente los tibios intentos del adversario.

Otra vez cayó, pero jugó bien, consolidó su nuevo estilo, ante un River muy amarrete para con su numerosa parcialidad, que copó el sector visitante y se retiró desilusionada. También, me sorprendió la cantidad de armenios que asistieron a la cancha! Así da gusto ver nuestra tribuna. Por el momento no se ven los resultados. Lo importante es que **Armenio** está en franca recuperación futbolística. De esta manera, seguramente llegarán los triunfos.

COCINA



Papuchaki

Ingredientes

10 ó 12 berenjenas chicas
3/4 kgs. de carne picada (tapa de asado)
3 ó 4 cebollas ralladas
4 huevos
1 taza de queso rallado
sal y pimienta

Preparación

Lavar y cocinar las berenjenas, previamente cortadas por la mitad, a lo largo; escurrirlas y sacar la pulpa. Aparte, rehogar la carne picada con la cebolla, una vez frío, mezclar la pulpa picada, la carne rehogada, 3 huevos, sal, pimienta y queso rallado. Acomodar las berenjenas en una pirex enmantecada, rellenarlas, pintarlas con huevo, salpicarlas con queso rallado, poner un trocito de manteca sobre cada una y gratinar al horno.

Shushan Ekshian

Empate: buen resultado para Armenio

Dep. Español 1 - Dep. Armenio 1

Muchas veces se dijo en este espacio que Armenio ~~venía~~ jugando bien y que de a poco, esto iba a dar sus frutos.

El domingo 18 de octubre ppdo., se consiguió un valioso punto frente a Español, segundo en la tabla de posiciones, como visitante, aunque sin cumplir una actuación aceptable.

El partido fue favorable al local que salió, desde el primer momento, a buscar el desnivel. No obstante, a los 3 minutos se produce la apertura del marcador para **Deportivo Armenio.** Llega de contraataque. Se escapa Sigifredo por la derecha, enfrenta la salida del arquero y cede para Oviedo, quien entrando por el centro del área no tiene más que empujar hacia la red. Después hubo una nueva oportunidad para aumentar en los pies de Maciel, que Catalano rechazó a un costado.

De aquí en más, todo fue de Español, que sin embargo al finalizar la etapa inicial se retiró en desventaja.

Pero en el segundo tiempo, el conjunto españolista, manejado por Martelotto, intentó concretar lo que había insinuado al principio. Así fue que, de tanto que insistió, de mil maneras distintas, logró igualar por intermedio de González, luego de una brillante jugada de Martelotto.

Y así terminó. No ganó Español por su mala fortuna y además porque en Armenio estuvieron presentes Luis Villarreal y Jorge Sarmiento, figuras del encuentro y principales responsables del resultado.

El comentario ya está. Ahora quiero agradecer muy especialmente al Sr. Francisco Feo, encargado de prensa del club **Deportivo Armenio.** Gracias a él, pude ingresar al estadio del Deportivo Español, cuyos dirigentes me negaron la acreditación correspondiente. Con hombres como Francisco Feo, digno ejemplo de mencionar entre otros, el **Deportivo Armenio** siempre será un orgullo para nuestra colectividad.

Daniel R. Der Avedissian

IMPORTANTE EMPRESA TEXTIL NECESITA

Encargado para su sección expedición
Con reconocida experiencia.
Lugar de trabajo San Martín, Pcia. de Buenos Aires.

ELECTRICISTAS
Con experiencia en Montajes Industriales y amplios conocimientos en corriente continua y alterna.
Lugar de trabajo: San Martín, Pcia. de Buenos Aires.

SERENOS Y PORTEROS
Con probada experiencia en puestos similares.
Lugar de trabajo San Martín. Pcia. de Buenos Aires.

Los postulantes deberán escribir detallando antecedentes laborales y pretenciones a: GERENCIA DE PERSONAL
CASILLA DE CORREO Nº 14 VILLA MARTELLI - VICENTE LOPEZ - Pcia. de Bs. As.

Dr. Arturo Balassanian
Escribano
Florida 716 - 2º Piso - Of "K"
T.E.: 392-2768
Radio Llamada: 311-0056 - 312-6383
CODIGO 3136

EL PROFESIONAL LOS RECETA BARTAMIAN LOS DISEÑA SU HIJO LOS PREFIERE LINEA PIE/RECTOR DE ORTOPEDIA BARTAMIAN



PLANTILLAS CORRECTORAS



Ortopedia Bartamian también las pone a sus pies.

ARTICULOS DE ORTOPEDIA EN GENERAL
Descuentos desde el **30%** a Obras Sociales.
Consulte con su Obra Social sobre otros beneficios.

ORTOPEDIA DE
Bartamian
Av. Belgrano 1699 Tel. 45-5213 Bs. As.
Av. 7 Nº 1134 Tel. 3-4935 La Plata

Periódico Armenio "SARDARABAD" de la ASOCIACION CULTURAL TEKEYAN

Redacción y Administración
Cnel. Niceto Vega 4779
1414 - CAPITAL FEDERAL
T.E.: 771-2520
Horario de atención: *Lun. a Vier. de 10.00 a 19.00 hs.*

Registro Nac. de la Propiedad Intelectual Nº 78.836
Director
MIHRAN SARAFIAN
Corresponsalía, receptoría de avisos y suscripciones en
BRASIL
Sr. Hrair Chahinian
Av. Coxingui 191 Ap. 84
Cep. 00579 - San Pablo
T.E.: 813-6731

URUGUAY
Dr. Pedro Tanielian
Benito Blanco 675 Ap. 201
T.E.: 70-3114 Montevideo